

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Bakalářská práce

Makroekonomické indikátory vybrané země

Gabriela Pínová

© 2022 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Gabriela Pínová

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Makroekonomické indikátory vybrané země

Název anglicky

Macroeconomic indicators of the selected country

Cíle práce

Cílem práce je zhodnotit vývoj jednotlivých makroekonomických ukazatelů Švýcarska v letech 2010 – 2020 a diskutovat změny, k nimž v průběhu sledovaných let došlo.

Metodika

V teoretické části práce budou za pomoci literární a internetové rešerše vymezeny hlavní makroekonomické ukazatele. Praktická část práce bude zaměřena na porovnání (komparaci) získaných údajů z autorizovaných webových stránek Mezinárodního měnového fondu a Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj. Pracovat se bude s časovými řadami za roky 2010 – 2020. Dále bude provedena analýza vývoje jednotlivých ukazatelů a následně celková analýza a syntéza hospodářského vývoje Švýcarska za sledované období.

Doporučený rozsah práce

30-40 stran

Klíčová slova

ekonomický vývoj, hrubý domácí produkt, inflace, makroekonomické ukazatele, makroekonomie, nezaměstnanost, platební bilance, Švýcarsko

Doporučené zdroje informací

BRČÁK, Josef, Bohuslav SEKERKA, Lucie SEVEROVÁ a Dana STARÁ. Makroekonomie: makroekonomický přehled. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-831-0.
HOLMAN, R. *Makroekonomie : středně pokročilý kurz*. Praha: C.H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7179-861-3.
MANKIW, N G. *Zásady ekonomie*. Praha: Grada, 1999. ISBN 80-7169-891-1.
OECD. OECD Economic Surveys: Switzerland 2019 [online]. Paris: OECD Publishing, 2019. ISBN 9789264355408;9264355405;.
VLČEK, J. *Ekonomie a ekonomika*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-190-3.

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

doc. Mgr. Ing. Petr Wawrosz, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 30. 12. 2021

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 10. 2. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 09. 03. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Makroekonomické indikátory vybrané země" jsem vypracoval(a) samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor(ka) uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 13. 3. 2022

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala doc. Mgr. Ing. Petrovi Wawroszovi, Ph.D. za vedení mé bakalářské práce, odborné rady a cenné připomínky.

Makroekonomické indikátory vybrané země

Abstrakt

Bakalářská práce je zaměřena na analýzu vývoje makroekonomických indikátorů Švýcarska v období let 2010–2020. Tato práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část.

Teoretická část práce charakterizuje základní makroekonomické indikátory neboli makroekonomické ukazatele, kterými jsou hrubý domácí produkt, inflace, nezaměstnanost a platební bilance. Tato část je rovněž doplněna makroekonomickými ukazateli zaměřenými na mezinárodní obchod dané země, například import a export.

V praktické části práce jsou uvedeny obecné informace o Švýcarsku – jeho geografické podmínky, obyvatelstvo, politická, zahraniční a ekonomická situace. Dále jsou zde znázorněna a analyzována konkrétní data jednotlivých makroekonomických ukazatelů v období od roku 2010 do roku 2020. Zkoumanými ukazateli jsou základní makroekonomické indikátory doplněné o veřejné finance, import, export a zahraniční investice.

V závěru jsou poznatky shrnuty a je z nich vyvozen ekonomický vývoj Švýcarska za sledované období.

Klíčová slova: ekonomická výkonnost, ekonomický vývoj, hrubý domácí produkt, import a export, inflace, makroekonomické ukazatele, makroekonomie, nezaměstnanost, platební bilance, Švýcarsko

Macroeconomic indicators of the selected country

Abstract

The bachelor thesis is focused on the analysis of the development of macroeconomic indicators of Switzerland in the period 2010–2020. This bachelor thesis is divided into theoretical and practical part.

The theoretical part of the work characterizes the basic macroeconomic indicators, which are gross domestic product, inflation, unemployment and balance of payments. This section is also complemented by macroeconomic indicators focusing on the country's international trade, such as imports and exports.

The practical part of the work contains general information about Switzerland – its geographical conditions, population, political, foreign and economic situation. Furthermore, specific data of individual macroeconomic indicators in the period from 2010 to 2020 are shown and analyzed here. The examined indicators are basic macroeconomic indicators supplemented by public finances, imports, exports and foreign investment.

In conclusion, the findings are summarized and the economic development of Switzerland for the period is derived.

Keywords: economic performance, economic development, gross domestic product, import and export, inflation, macroeconomic indicators, macroeconomics, unemployment, balance of payments, Switzerland

Obsah

1 Úvod	10
2 Cíl práce a metodika	11
3 Teoretická východiska	12
3.1 Základní makroekonomické indikátory	12
3.2 Hrubý domácí produkt	12
3.2.1 Nominální a reálný produkt	13
3.2.2 Metody výpočtu HDP	13
3.2.3 HDP na jednoho obyvatele	14
3.2.4 Nedostatky HDP a jeho vypovídající schopnost.....	14
3.3 Platební bilance	15
3.4 Inflace.....	16
3.4.1 Měření inflace	17
3.4.2 Formy a příčiny inflace.....	18
3.4.3 Důsledky inflace	19
3.5 Nezaměstnanost.....	20
3.5.1 Měření a míra nezaměstnanosti	21
3.5.2 Druhy nezaměstnanosti.....	22
3.5.3 Nástroje politiky zaměstnanosti.....	23
3.5.4 Dopady nezaměstnanosti	24
3.6 Import a export.....	24
3.7 Mezinárodní pohyb kapitálu	25
4 Vlastní práce	27
4.1 Obecné informace o Švýcarsku.....	27
4.2 Vývoj makroekonomických indikátorů v letech 2010–2020	29
4.2.1 Hrubý domácí produkt	29
4.2.2 Veřejné finance a rozpočet	31
4.2.3 Inflace	33
4.2.4 Nezaměstnanost	35
4.2.5 Import a export.....	37
4.2.6 Zahraniční investice	40
4.2.7 Platební bilance.....	42
5 Závěr	46
6 Seznam použitých zdrojů	48

Seznam tabulek

Tabulka 1: HDP ve Švýcarsku.....	29
Tabulka 2: Vládní deficit a dluh Švýcarska.....	32
Tabulka 3: Platební bilance Švýcarska	44

Seznam grafů

Graf 1: Vývoj HDP v letech 2010–2020	30
Graf 2: Vývoj míry inflace v letech 2010–2020	34
Graf 3: Vývoj míry nezaměstnanosti v letech 2010–2020	35
Graf 4: Vývoj importu a exportu v letech 2010–2020.....	37
Graf 5: Vývoj zahraničních investic v letech 2010–2020.....	41
Graf 6: Vývoj účtů platební bilance v letech 2010–2020	43

Seznam použitých zkratk

CHF	Švýcarský frank
HDP	Hrubý domácí produkt
IMF	International Monetary Fund (Mezinárodní měnový fond)
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)
p. b.	procentní bod
USD	Americký dolar

1 Úvod

Tato bakalářská práce se zaměřuje na analýzu vývoje vybraných makroekonomických indikátorů Švýcarska. Cílem je zachytit, popsat a zhodnotit jednotlivé vybrané makroekonomické indikátory neboli makroekonomické ukazatele v období let 2010 až 2020. Vývoj makroekonomických ukazatelů zrcadlí výkonnost ekonomiky dané země a odráží její prosperitu a vyspělost.

Švýcarsko je považováno za jednu z nejvyspělejších ekonomik volného trhu na světě. Je sledován vliv celosvětových událostí na ekonomický vývoj ve vybraném časovém období. Především z důvodu možnosti zachycení obnovy ekonomiky po celosvětové ekonomické krizi, která započala finanční krizí ve Spojených státech amerických v roce 2008, a rovněž zachycení vlivu koronavirové pandemie, která zasáhla světovou ekonomiku roku 2020.

Tato bakalářská práce je rozdělena na dvě hlavní části, teoretickou a praktickou.

V teoretické části práce jsou charakterizovány hlavní makroekonomické ukazatele. Nejprve je popsán hrubý domácí produkt, který je nejvíce používaným ukazatelem pro hodnocení úspěšnosti ekonomiky. Následně jsou vysvětleny další důležité ukazatele pro zhodnocení ekonomiky, které se nezaměřují pouze na tržní aktivitu země, například inflace, nezaměstnanost a platební bilance. Kapitola je doplněna charakteristikou makroekonomických ukazatelů, které souvisejí s mezinárodním obchodem, jako jsou export, import a mezinárodní pohyb kapitálu.

Začátek praktické části práce je věnován obecným informacím o Švýcarsku. Následně jsou popisovány a rozebírány jednotlivé makroekonomické ukazatele Švýcarska ve sledovaném období od roku 2010 do roku 2020.

V závěru je shrnut hospodářský vývoj Švýcarska ve sledovaném období prostřednictvím poznatků získaných analýzou jednotlivých makroekonomických ukazatelů v praktické části práce.

2 Cíl práce a metodika

Cílem této bakalářské práce je zhodnotit vývoj jednotlivých makroekonomických ukazatelů Švýcarska v letech 2010–2020 a probrat změny, k nimž v průběhu sledovaných let došlo. Hlavními makroekonomickými ukazateli jsou hrubý domácí produkt, inflace, nezaměstnanost a platební bilance. Práce je rovněž doplněna několika dalšími makroekonomickými ukazateli, které reflektují danou oblast podrobněji, jako například export a import.

Bakalářská práce je metodicky členěna na část teoretickou a praktickou.

Vymezení makroekonomických ukazatelů v teoretické části práce je vypracováno prostřednictvím studia literárních zdrojů a doplněno informacemi získanými z internetových zdrojů. Teoretická část bakalářské práce poskytuje základní informace o hlavních makroekonomických ukazatelích, jejichž vývoj zrcadlí výkonnost ekonomiky a odráží prosperitu a vyspělost dané země. Jsou zde vymezeny základní charakteristiky jednotlivých indikátorů a způsoby jejich výpočtu či zjišťování.

Praktická část práce je zaměřena na analýzu vývoje jednotlivých makroekonomických ukazatelů ve Švýcarsku mezi lety 2010 až 2020. Analyzovány jsou data z databází mezinárodních institucí, jako je OECD (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj) a IMF (Mezinárodní měnový fond), která jsou zveřejněna na jejich oficiálních webových stránkách. Poté jsou získaná data vložena do tabulek či grafů a je popsán průběh vývoje jednotlivých indikátorů během zkoumaných let.

V závěru je provedena celková analýza a syntéza hospodářského (ekonomického) vývoje Švýcarska za sledované období.

3 Teoretická východiska

3.1 Základní makroekonomické indikátory

Makroekonomické indikátory neboli makroekonomické ukazatele hodnotí stav a vývoj ekonomiky státu.

Základními ukazateli jsou hrubý domácí produkt, platební bilance, inflace a nezaměstnanost. Od těchto veličin se odvíjí jeden z cílů hospodářské politiky, a to rozvoj národního hospodářství jako celku. Tento cíl je tvořen ze čtyř dílčích cílů: rovnovážný ekonomický růst (stabilní zvyšování hrubého domácího produktu), nízká nezaměstnanost, nízká míra inflace (cenová stabilita) a vyrovnaná platební bilance. (Brčák a kol., 2020, s. 43)

K těmto ukazatelům lze přidat navíc například indikátory, které se zaměřují na mezinárodní obchod, jako import a export či mezinárodní pohyb kapitálu.

Makroekonomické ukazatele lze využívat i pro mezinárodní srovnání vývoje ekonomik různých států. Jelikož nelze porovnávat neporovnatelné, je potřeba, aby ukazatele byly převedeny na srovnatelné úrovně. Také je nutné použít stejné jednotky a měny, nejčastěji se využívají americké dolary či eura a u HDP na jednoho obyvatele parita kupní síly. (Brčák a kol., 2020, s. 42)

Následující kapitoly jsou detailněji zaměřeny na jednotlivé základní makroekonomické indikátory

3.2 Hrubý domácí produkt

Hrubý domácí produkt (HDP, anglicky GDP – Gross domestic product) je základním indikátorem používaným pro měření výkonnosti ekonomiky dané země. Jedná se o hodnotu všech finálních statků (zboží a služeb) vyrobených na území dané země za určité časové období. Avšak tato hodnota není přesně změřitelná, jedná se pouze o odhady skutečnosti, které jsou založeny na řadě dopočtů a šetření (Vlček, 2016, s. 287).

Český statistický úřad (ČSÚ), který obstarává měření a shromažďování dat v České republice, obsáhleji definuje hrubý domácí produkt následovně: „*HDP představuje souhrn hodnot přidaných zpracováním ve všech odvětvích činností považovaných v systému národního účetnictví za produktivní (tj. včetně služeb tržních i netržních). Jde o propočet v kupních cenách, za které jsou realizovány tržní výkony (tzn. včetně daní z produktů a bez*

dotací na produkty). U netržních služeb je přidaná hodnota vyjádřena jako souhrn náhrad zaměstnancům a spotřeby fixního kapitálu.“ (ČSÚ, 2021).

3.2.1 Nominální a reálný produkt

HDP se vyjadřuje v peněžních jednotkách. Pro ekonomickou analýzu více různých časových období je potřeba rozlišovat domácí produkt nominální a reálný, tedy rozlišovat v jakých cenách je produkt vyjádřen.

Nominální domácí produkt je vyjadřován v cenách běžného období, tedy v cenách spadajících na daný rok, ve kterém je HDP měřeno. Reálný domácí produkt je naopak měřen v cenách stálých, kdy se zohledňuje určité období minulé. Tudiž ceny z roku, který statistický úřad určí jako rok výchozí. V praxi je častěji používán reálný produkt, jelikož odráží pouze změny produkce, tedy skutečnou hodnotu zboží a služeb eliminovanou o vliv inflace. (Holman, 2010, s. 16)

Podílem nominálního a reálného produktu lze vypočítat deflátor domácího produktu. Tento cenový index komplexně zachycuje změny cenové hladiny v dané ekonomice.

3.2.2 Metody výpočtu HDP

Hrubý domácí produkt lze vypočítat pomocí tří metod: výrobní (produkční), výdajovou a důchodovou (Brčák a kol., 2020, s. 35).

Výpočet HDP pomocí **produkční metody** je „součet hrubé přidané hodnoty jednotlivých institucionálních sektorů nebo odvětví a čistých daní na produkty, které nejsou rozvrženy do sektorů a odvětví“ (Brčák a kol., 2020, s. 35). HDP je tedy rovno součtu přidaných hodnot (hodnota produkce bez mezispotřeby) a čistých daní (daně z produktů snížené o dotace na produkty).

Výdajová metoda zkoumá HDP z hlediska užití, tedy z jakých makroekonomických sektorů peněžní prostředky pocházejí. Brčák a kol. (2020, s. 36) uvádí pro výpočet hrubého domácího produktu jednoduchou rovnici:

$$HDP = C + I + G + (X - M), \quad (1)$$

kde C je rovno spotřebním výdajům domácností, I jsou hrubé investice firem, G výdaje na vládní nákupy statků a služeb, X je export (vyvážené statky a služby) a M je import (dovážené statky a služby).

Dle metodiky statistického úřadu (ČSÚ, 2015) se hrubý domácí produkt **důchodovou metodou** vypočítá jako součet prvotních důchodů za národní hospodářství celkem. Do prvotních důchodů jsou zahrnuty náhrady zaměstnancům, daně z výroby a z dovozu snížené o dotace, čistý provozní přebytek, čistý smíšený důchod a hodnota spotřeby fixního kapitálu.

3.2.3 HDP na jednoho obyvatele

Při mezinárodním porovnávání výkonu ekonomik různých zemí je potřeba, aby hodnoty byly na srovnatelné úrovni, v případě hrubého domácího produktu se jedná o HDP na jednoho obyvatele (anglicky GDP per capita). Tuto hodnotu lze získat podílem celkového HDP za určité období a počtem obyvatel dané země.

Jak již bylo zmíněno, hrubý domácí produkt musí být vyjádřen ve stejných jednotkách, zpravidla americké dolary (USD) či eura (EUR). Pro vyhnutí se problému měnících se měnových kurzů jsou nejčastěji uváděny hodnoty HDP na jednoho obyvatele v paritě kupní síly (anglicky PPP – Purchasing Power Parity). Mankiw (1999, s. 748) paritu kupní síly definuje následovně: „*teorie měnových kursů, podle níž by za jednotku jakékoliv zvolené měny mělo být možné koupit totéž množství zboží ve všech zemích*“.

3.2.4 Nedostatky HDP a jeho vypovídající schopnost

Vlček (2015, s. 294–297) ve své publikaci zmiňuje, že HDP by mělo co nejkomplexněji informovat o stavu ekonomiky dané země, avšak kvůli ekonomickým aktivitám, které neprocházejí trhem, ale ovlivňují blahobyt společnosti, má tato hodnota nepřesnou vypovídající schopnost (podhodnocení ekonomické výkonnosti země). Týká se to oblastí nelegální produkce a produkce mimo oficiální trh.

Například netržní produkce domácností, která nezachycuje hodnotu statků a služeb, jež jsou určeny ke konečné spotřebě členům domácnosti (například vaření jídla či vlastní úklid domácnosti).

Dalším příkladem je stínová ekonomika, která má velký podíl na zisku společnosti, ale nedá se statisticky zachytit, jelikož neprochází oficiálním trhem. Podle vážnosti nelegality ji lze rozdělit na tzv. „šedou ekonomiku“ a „černou ekonomiku“. Pod pojmem šedá ekonomika

se rozumí například spropitné, neregistrované podnikání či práci na černo. Černá ekonomika je pak zaměřena na těžké zločiny, kupříkladu prostituci, obchod s drogami, pašování a organizovaný zločin.

Dalším nedostatkem HDP je, že neodráží změny kvality a užitnosti vyprodukovaných statků a služeb, například velkovýroba nových mobilních telefonů – zlepšením výkonnosti nových modelů se sníží ceny starších modelů.

HDP nezohledňuje dopad na životní prostředí, jako například znečištění ovzduší navýšením produkce (továrny) či vyčerpávání přírodních zdrojů, třeba hnědého a černého uhlí.

Ve snaze korigovat tyto nedostatky HDP a pokusit se lépe zachytit ekonomický vývoj blahobytu společnosti byl definován ukazatel čisté ekonomické bohatství (anglicky NEW – Net Economic Welfare), který je počítán jako součet hodnoty hrubého domácího produktu a hodnoty aktivit neprocházejících trhem, snížený o hodnotu záporných externalit (škody na životním prostředí atd.) (Brčák a kol., 2020, s. 40).

3.3 Platební bilance

Platební bilance zachycuje ekonomické (obchodní a finanční) transakce mezi danou zemí a zahraničím za určité časové období. Specificky zobrazuje stav ekonomiky s ohledem na vnější výkonnosti, charakter jejího rozvoje a úspěšnost hospodářské politiky dané země. (Brčák a kol., 2020, s. 200)

Metodiku pro sestavení platební bilance publikuje Mezinárodní měnový fond, který v roce 2009 vydal již šesté vydání *Manuálu k sestavení platební bilance a investiční pozice vůči zahraničí*. V české republice je tato bilance zaznamenávána Českou národní bankou.

Vlček (2015, s. 523–524) shrnuje strukturu platební bilance následovně (horizontální členění):

- běžný účet, jehož součástí je:
 - obchodní bilance (export a import zboží),
 - bilance služeb (export a import služeb – turistika, pojišťovací služby apod.),
 - bilance výnosů (mzdy zahraničních pracovníků, dividendy, úroky),
 - bilance běžných transferových plateb (sociální transfery, dědictví),

- kapitálový účet, který zachycuje kapitálové transfery (např. odpuštění dluhu a převod akcií),
- finanční účet, který je členěn na:
 - přímé zahraniční investice (investice tvořící alespoň 10% podílu na základním kapitálu firmy),
 - portfoliové investice (např. obligace),
 - ostatní investice (bankovní vklady, úvěry aj.),
- saldo chyb a opomenutí, které zaznamenávána nepřesnosti v evidenci toků a napomáhá k udržení účetní rovnováhy (např. odhady některých transakcí, třeba příjmů z cestovního ruchu),
- změna devizových rezerv (vývoj aktiv, např. zahraniční měny, kterými disponuje centrální banka).

Platební bilance funguje na systému podvojného účetnictví, tudíž musí být vždy vyrovnána, proto je každá transakce zachycena dvakrát. A to jako kreditní i jako debetní položka (vertikální členění). Kreditní položky se zapisují se znaménkem plus, tedy ve prospěch účtu a patří sem například vývoz zboží či výnosy ze zahraničních investic. Debetní položka je uvedena se znaménkem mínus (přírůstek zhoršuje platební bilanci) a jedná se například o dovoz statků.

Účetní rovnováha nastane vždy, jelikož rozdíl mezi kreditními a debetními položkami je roven nule. Vnější rovnováhy je však dosaženo pouze pokud se schodky a přebytky na jednotlivých účtech pokryjí navzájem. Nenastane-li to, jedná se o deficit platební bilance (převažují schodky) či přebytek platební bilance (převažují přebytky). Pro zamezení dlouhodobé vnější nerovnováhy platební bilance je využíván pohyb devizového kurzu. (Vlček, 2015, s. 524–525)

3.4 Inflace

Inflaci je možné definovat jako projev ekonomické nerovnováhy a agregátní růst cenové hladiny. Jedná se o změnu ekonomické struktury mezi nabídkou a poptávkou, v jejímž důsledku dochází k růstu cenové hladiny ekonomických statků a služeb. (Brčák a kol., 2020, s. 150)

Inflace má dopad na samotnou podstatu peněz, jelikož vyvolává jejich znehodnocení. S růstem inflace ztrácejí peníze svou funkci coby uchovatelé hodnoty a v případě, že inflace dosáhne svého vrcholu, není možné je využívat ani jako prostředek směny. (Vlček, 2015, s. 424)

Opakem inflace je deflace, při které dochází ke snižování cenové hladiny.

3.4.1 Měření inflace

K měření inflace jsou využívány cenové indexy. Konkrétně míra inflace vyjadřuje změnu cenové hladiny za určité časové období, která se vypočítá jako změna cenového indexu v procentech oproti minulému období.

Obecný vzorec pro výpočet míry inflace je následující:

$$\pi_t (P_t) = \frac{P_t - P_{t-1}}{P_{t-1}} \cdot 100, \quad (2)$$

kde π_t je míra inflace vyjádřena v procentech, P_t je cenový index v běžném období a P_{t-1} označuje cenový index období základního/předchozího (Brčák a kol., 2020, s. 150).

Předpokladem pro měření inflace je předem stanovená struktura spotřebního koše, která bude odrážet spotřebu obyvatelstva dané země. Dále je zapotřebí určit o jakou skupinu statků a služeb se bude jednat a mít jasně určené jejich ceny. V ČR jsou položky spotřebního koše vymezeny Českým statistickým úřadem. Každému druhu zboží a služby je následně přiřazena jistá váha, která odráží podíl (významnost) jejich zastoupení na spotřebě v dané ekonomice (tzn. čím větší podíl na spotřebě, tím větší váha). Nakonec je třeba zvolit základní období, tedy rok (období běžné) od kterého se budou výpočty odvíjet, v České republice je taktéž stanovován Českým statistickým úřadem. (Vlček, 2015, s. 426–427)

Pro měření inflace jako změny cenového indexu je v praxi nejčastěji využíván index spotřebitelských cen, index cen výrobců či cenový deflátor hrubého domácího produktu.

Index spotřebitelských cen (anglicky Consumer price index, CPI) odráží vývoj nákladů průměrné domácnosti dané země na nákup zboží a služeb, neboli vývoj nákladů na pořízení koše vybraných statků. Je počítán jako podíl hodnoty spotřebního koše v cenách

běžného období a hodnoty téhož spotřebního koše v cenách základního období. (Vlček, 2015, s. 427)

Nevýhodou CPI je, že neodráží změnu kvality výrobků v průběhu času (je to obtížně změřitelné). Také tento index není schopen zachytit změny spotřebovaného množství. Tyto nedostatky je zapotřebí zohledňovat při užití a interpretaci indexu pro analýzu. (Brčák a kol., 2020, s. 151–152)

Index cen výrobců (anglicky *Producer price index*, PPI), též zvaný index velkoobchodních cen, vyjadřuje změnu cen výrobců. Jeho hodnoty jsou založeny na měření cen komodit (surovin, polotovarů a hotových výrobků) v jednotlivých odvětvích průmyslu. PPI signalizuje možné nadcházející změny v inflaci, tedy potenciální změny spotřebitelských cen (Brčák a kol., 2020, s. 152).

Cenový deflátor hrubého domácího produktu reflektuje jak změny cen statků a služeb, které jsou součástí hrubého domácího produktu dané země, tak i reakci trhu na tyto změny (množství produkce v daném roce). (Brčák a kol., 2020, s. 152)

Cenový deflátor (vyjádřený v procentech) je počítán jako podíl nominálního a reálného HDP podle vzorce:

$$\text{deflátor HDP} = \frac{\text{nominální HDP}}{\text{reálný HDP}} = \frac{(\sum Q_1 \cdot P_1)}{(\sum Q_1 \cdot P_0)} \cdot 100, \quad (3)$$

kde Q_1 značí množství finální produkce v daném roce (běžném období), P_1 jsou běžné ceny (nominální produkt) a P_0 ceny v základním období (reálný produkt) (Vlček, 2015, s. 430).

3.4.2 Formy a příčiny inflace

Pro klasifikaci typu či formy inflace se používají různá kritéria. Jedno z kritérií, které Vlček (2015, s. 432) uvádí ve své publikaci, je rozdělení podle míry intenzity růstu cenové hladiny na mírnou inflaci, pádivou inflaci a hyperinflaci, kdy:

- Mírná inflace je taková inflace, jejíž roční tempo růstu cenové hladiny nepřekročí 10 %. Tempo růstu cen nepředbíhá tempo růstu výstupu ekonomiky a roste jak produkt nominální, tak i produkt reálný. Lidé (subjekty) penězům věří, takže peníze stále plní svou funkci a ekonomika dané země není narušena.

- Pádívá inflace probíhá, když je vyšší tempo růstu cen než tempo růstu výroby. Subjekty ztrácejí důvěru k penězům, které přicházejí o svou funkci coby uchovatelé hodnoty. Lidé se drží peněz co nejméně a spíše se zaměřují na nákup reálných aktiv (např. nemovitosti, pozemky, zlato). Jestliže se inflace dostane do tříciferných hodnot, je označena jako tzv. cválající inflace.
- Hyperinflace nastane v případě neudržitelného růstu cenové hladiny, tedy o tisíce procent za rok. Při tomto extrémním případě peníze ztrácejí svou funkci a subjekty se upínají k zahraniční měně a naturální směně. Jediným řešením tohoto stavu bývá měnová reforma.

Dále lze rozlišovat inflaci na zjevnou, potlačovanou a skrytou. Zjevná (otevřená) inflace je stav, kdy je ekonomická nerovnováha spojena s růstem cenové hladiny. Při potlačované inflaci zasahují státní orgány administrativními opatřeními, kterými zabraňují růstu cenové hladiny. V důsledku tohoto činu může dojít například k vynucenému růstu úspor a k rozmachu černého trhu. Trh nabídky a poptávky se dostane do nerovnováhy a řešením bývá administrativní uzpůsobení cen. Skrytá inflace se vyznačuje tím, že ji cenové indexy nedokáží zachytit. Například spotřební koše přesně nevystihují skutečnou strukturu spotřeby domácností či v důsledku změny cen statků ve stínové ekonomice. (Brčák a kol., 2020, s. 154)

Z hlediska příčin vzniku je inflace dělena na poptávkovou a nabídkovou. Poptávkou tažená inflace nastane v případě, kdy agregátní poptávka převyšuje výrobní potenciál ekonomiky. Nastává nedostatečný růst produktu, tím vzniká omezená nabídka a v důsledku toho firmy zvyšují ceny. Příčinou poptávkové inflace může být například snížení daní, růst čistého exportu nebo stav, kdy nárůst nominálních mezd předstihne zvýšení produktivity. Při nabídkové inflaci rostou ceny výrobních faktorů, v jejich důsledku se zvyšují firmám náklady, a tudíž dochází k poklesu nabídky. Zapříčiní to například zvýšení cen energie a surovin, růst nominálních mezd, růst míry zdanění či nedokonalá konkurence. (Brčák a kol., 2020, s. 155–157)

3.4.3 Důsledky inflace

Inflace ovlivňuje celou ekonomiku a všechny její sféry, jelikož narušuje rovnováhu peněžních toků.

Brčák a kol. (2020, s. 160–162) uvádějí následující důsledky inflace:

- přerozdělování bohatství od věřitelů k dlužníkům (inflace postihuje věřitele, zvýhodňuje dlužníka),
- dopad na příjemce fixních důchodů (nominální výše se nemění, reálná kupní síla klesá),
- nepříznivý vliv na mzdy a platy,
- deformace cen u dlouhodobých smluv (nájemní, dodavatelské nebo pracovní),
- prohloubení sociálních nerovností,
- znehodnocení úspor (ovlivnění reálné hodnoty bohatství),
- narušení rovnováhy v ekonomice,
- změny měnového kurzu a v čistém exportu,
- nejisté ekonomické prostředí (nejistota pro firmy a podnikatele).

Vlček (2015, s. 442) v závěru shrnuje, že: „*Inflace přináší nejisté prostředí, narušuje cenové relace, zkracuje časový horizont ekonomického rozhodování, vytváří tlak na změnu struktury jmění subjektů, má přerozdělovací efekt, prohlubuje sociální nerovnosti a ovlivňuje vnitřní i vnější rovnováhu.*“.

3.5 Nezaměstnanost

Vlček (2015, s. 445) definuje nezaměstnanost jako „*převís poptávky nad nabídkou na agregátním trhu práce*“. Nezaměstnanost je tedy nerovnováha na trhu práce, kdy část ekonomicky aktivního obyvatelstva nelze spojit s odpovídajícími pracovními místy. V důsledku nezaměstnanosti vzniká vážný ekonomický, sociální i politický problém.

Brčák a kol. (2020, s. 164) vymezují nezaměstnané osoby dle definice Eurostatu (statistického úřadu Evropské Unie) jako osoby 15leté a starší, které jsou bez práce (nejsou účastníky pracovněprávního vztahu), hledají aktivně práci (např. registrací u úřadu práce) a jsou připravené nastoupit do práce ve lhůtě nejpozději 14 dnů ode dne přijetí nabídky. Není-li alespoň jedna z těchto podmínek splněna, pak je daná osoba buď zaměstnaná, nebo ekonomicky neaktivní.

3.5.1 Měření a míra nezaměstnanosti

Pro měření nezaměstnanosti je zapotřebí rozdělit si obyvatelstvo v produktivním věku (od 15 do 64 let) dané země do dvou skupin, a to ekonomicky aktivní a ekonomicky neaktivní. Ekonomicky aktivní obyvatelstvo jsou lidé, kteří tvoří tzv. pracovní sílu. Jsou děleny na zaměstnané (osoby starší 15 let v placeném zaměstnání či zaměstnány ve vlastním podniku) a nezaměstnané. Ekonomicky neaktivní osoby jsou například důchodci, studenti či ženy na mateřské. (Pavelka, 2007, s. 116–117)

Míra nezaměstnanosti je vyjádřena v procentech jako podíl nezaměstnaných osob na pracovní síle (ekonomicky aktivní obyvatelstvo). Vzorec pro obecnou míru nezaměstnanosti je následující:

$$u = \frac{U}{E+U} \cdot 100 = \frac{U}{L} \cdot 100, \quad (4)$$

kde u je obecná míra nezaměstnanosti, U je počet nezaměstnaných osob, E je počet zaměstnaných osob a L je pracovní síla (Brčák a kol., 2020, s. 164).

Obecnou míru nezaměstnanosti v ČR měří Český statistický úřad na základě výběrového šetření pracovních sil, které vychází z reprezentativního vzorku společnosti, a je možné ji využít pro mezinárodní srovnání nezaměstnanosti v zemích Evropské unie (Vlček, 2015, s. 452).

V České republice se dále zjišťuje tzv. registrovaná nezaměstnanost, kdy míra nezaměstnanosti odráží pouze uchazeče o zaměstnání, kteří jsou evidováni na úřadech práce. Je zveřejňována Ministerstvem práce a sociálních věcí jako podíl nezaměstnaných osob na osobách v produktivním věku. (Vlček, 2015, s. 451–452)

Významným ukazatelem je také přirozená míra nezaměstnanosti, kterou Holman (2010, s. 411) definuje jako „*míru nezaměstnanosti, při níž jsou pracovní trhy vyčištěny – míra ztráty práce se rovná míře nalézání práce. Není slučitelná s nedobrovolnou nezaměstnaností.*“

Tato situace může nastat, jestliže je ekonomika dané země v dlouhodobé rovnováze a operuje na úrovni potenciálního produktu. Přirozená míra nezaměstnanosti je obecně ovlivněna dvěma faktory, a to časem, který je vyžadován k hledání práce a nepružností

nominálních mezd. Dalšími determinanty ovlivňující přirozenou míru nezaměstnanosti jsou například demografické rozložení obyvatelstva dané země a jeho vývoj, systém rekvalifikací, systém sociálního zabezpečení, efektivnost mezd a pojištění osob v nezaměstnanosti. (Brčák a kol., 2020, s. 166–167)

3.5.2 Druhy nezaměstnanosti

Nezaměstnanost lze z hlediska příčiny jejího vzniku rozdělit na frikční, strukturální, cyklickou a sezónní nezaměstnanost.

Frikční nezaměstnanost je spojena s běžným pohybem pracovních sil po trhu práce. Jedná se o situace, kdy jsou zaměstnanci nespokojení ve svém zaměstnání a hledají nové (se stejnou nebo podobnou kvalifikací), například z důvodu stěhování, pracovních podmínek či odměňování. Také se sem řadí lidé, kteří se vrací po rodičovské dovolené a absolventi škol s prodlevou mezi ukončením vzdělávání a nástupem do pracovního poměru. Tato nezaměstnanost je označována také jako vyhledávací nezaměstnanost, jelikož je přechodná, většinou krátkodobá a slouží prioritně k nalezení nového pracovního místa. (Vlček, 2015, s. 453)

Strukturální nezaměstnanost vzniká jako následek změny na trhu práce. Pracovníci neodpovídají nabídce trhu práce a je zapotřebí jejich rekvalifikace, tzn. je zde nesoulad mezi kvalifikačními požadavky na práci a volnými pracovními místy. Tato nezaměstnanost je zapříčiněna strukturálními změnami v ekonomice a národním hospodářství, např. stagnace, zánik či expanze určitého odvětví. Strukturální nezaměstnanost je dlouhodobější než frikční, může trvat i několik let, kdy se pracovníci rekvalifikují nebo přesunou na jiné lukrativnější území. (Brčák a kol., 2020, s. 169)

Cyklická nezaměstnanost souvisí s ekonomickým vývojem dané země a rozdílem mezi skutečnou a přirozenou mírou nezaměstnanosti. Může zasahovat do všech odvětví ekonomiky. Při fázi kontrakce (krize) ekonomiky dochází k růstu počtu nezaměstnaných, jelikož klesá jak poptávka po pracovních místech, tak i hrubý domácí produkt. Ve fázi expanze (růstu) naopak nezaměstnanost klesá a roste hrubý domácí produkt. (Pavelka, 2007, s. 120)

Sezónní nezaměstnanost vzniká v důsledku změny ročních období. Objevuje se v odvětvích citlivých na určité období (sezónu), například zemědělství, cestovní ruch a stavebnictví. Zaměstnanci se tudíž mimo hlavní sezónu mohou stát nezaměstnanými, jelikož poptávka po daných statcích a službách je omezená a zaměstnavatelé nejsou schopni jim zaručit pracovní místa. Někdy je pokládána za součást frikční nezaměstnanosti. (Brčák a kol., 2020, s. 170)

Dle hlediska dobrovolnosti lze nezaměstnanost třídit na formu dobrovolnou (počet nezaměstnaných je nižší nebo roven počtu volných pracovních míst) a nedobrovolnou (nedostatek pracovních míst). Do dobrovolné nezaměstnanosti spadá frikční a strukturální nezaměstnanost. Cyklická nezaměstnanost je naopak příkladem nedobrovolné formy nezaměstnanosti. (Vlček, 2015, s. 455)

3.5.3 Nástroje politiky zaměstnanosti

Politika zaměstnanosti je součástí hospodářské politiky státu a usiluje o dosažení rovnováhy mezi nabídkou práce a poptávkou po práci. Na snaze o udržení rovnováhy se podílí jak stát, tak i zaměstnavatelé a zaměstnanci (popřípadě odbory). Jedná se o opatření, která mají pomoci vytvořit podmínky pro rovnováhu na trhu práce a co nejefektivněji využít pracovní síly. (Brčák a kol., 2020, s. 171)

Nástroje politiky zaměstnanosti, které jsou využívány, se dělí do základních dvou skupin – aktivní politika zaměstnanosti a pasivní politika zaměstnanosti.

Aktivní politika zaměstnanosti se snaží odstraňováním nevýhodných podmínek pro cílové skupiny snížit nezaměstnanost. Mezi nástroje aktivní politiky zaměstnanosti patří například veřejné služby zaměstnanosti (úřady práce, pracovní agentury atd.), rekvalifikační kurzy, veřejně prospěšné práce a vytváření nových pracovních míst. (Brčák a kol., 2020, s. 171–172)

Pasivní politika zaměstnanosti pouze tlumí dopady nezaměstnanosti prostřednictvím vytvoření přijatelných sociálních podmínek. Je mířena především na dočasně nezaměstnané a snaží se, aby ekonomické a sociální dopady nezaměstnanosti pro jedince i celou společnost byly co nejmenší. Ve většině případů jsou jako nástroje využívány finanční podpory v nezaměstnanosti, popřípadě možnost odchodu do předčasného důchodu. (Brčák a kol., 2020, s. 171–172)

3.5.4 Dopady nezaměstnanosti

Dopady (důsledky) nezaměstnanosti lze rozčlenit do dvou skupin – ekonomické a sociální.

Ekonomické dopady mohou spočívat ve zvýšení objemu výdajů státního rozpočtu (finančních prostředků) na podpory nezaměstnaným osobám. Dále na snížení (případně ztrátě) produkce, jelikož v důsledku zvýšení nezaměstnanosti úroveň produktu nedosahuje potenciálu a nevyužívají se zdroje výrobních faktorů. Další ekonomické dopady představují snížení či ztrátu kvalifikace pracovníků a nižší daňové příjmy. Daňové příjmy jsou totiž závislé na příjmech zaměstnanců (a jejich odvodech na pojištění) a zisku právnických osob, tudíž propouštěním zaměstnanců a snížením produkce o ně stát přichází. (Brčák a kol., 2020, s. 170)

Sociální dopady zahrnují jak jedince, tak celou společnost. S nezaměstnaností totiž roste například kriminalita, drogová závislost, alkoholismus či sebevraždnost společnosti. Na psychické zatížení některých osob má velký vliv i doba nezaměstnanosti, jelikož s prodlužující se dobou může narůstat i negativita jedince, která se odráží na jejich zdravotním stavu, rodinném či společenském životě atd. Stane-li se nezaměstnanost dlouhodobou, tedy delší než jeden rok, má to kromě psychiky člověka také vliv na jeho pracovní návyky a schopnosti, které se s postupující dobou mohou ztrácet a ztěžuje se tak jejich šance na nalezení nového pracovního místa. (Pavelka, 2007, s. 128)

3.6 Import a export

Import představuje dovoz zahraničních produktů (zboží a služeb) do tuzemska. Skládá se ze dvou složek: autonomní import (nezávislý na výši důchodu tuzemska) a indukovaný import (závislý na výši důchodu tuzemska). Brčák a kol. (2020, s. 72) vzájemný vztah těchto složek vyjadřuje následující rovnicí:

$$M = M_a + mY, \quad (5)$$

kde M označuje import (dovoz), M_a autonomní import a mY je indukovaný import, což je součin domácího produktu (důchodu) Y a mezního sklonu k importu m . Mezní sklon

k importu udává, jak se změní import, když se důchod změní o jednotku. A může nabývat hodnot od 0 do 1. (Brčák a kol., 2020, s. 72–73)

Export neboli vývoz (X) je objem domácích statků, který je stát schopen vyvézt do zahraničí. Vývoz je závislý na poptávce spotřebitelů v zahraničí a jejich kupní síle, tudíž lze hodnotu exportu považovat za nezávislou na domácím produktu. Z toho vyplývá, že hodnota autonomního exportu je rovna hodnotě celkového exportu. (Brčák a kol., 2020, s. 72)

Čistý export (značený NX) je rozdíl mezi exportem a importem dané země za určité období. Je jednou ze složek hrubého domácího produktu a jeho hodnota se používá při výpočtu HDP výdajovou metodou. Může nabývat libovolných hodnot, tudíž jak kladných a záporných, tak i nulových. Vyjde-li čistý export v kladných hodnotách, znamená to, že export převyšuje import, HDP roste a země získává devizové rezervy. Při záporném čistém exportu je tomu naopak. (Wawrosz a kol., 2012, s. 163, 165)

3.7 Mezinárodní pohyb kapitálu

„Mezinárodní pohyb kapitálu představuje změnu pohledávek a závazků subjektů dané ekonomiky vůči zahraničí. Hlavním motivem tohoto pohybu je snaha o zhodnocení finančních aktiv.“ (Wawrosz a kol., 2012, s. 250)

Kapitálem ve smyslu finančních aktiv se rozumí peníze (v širším i užším smyslu), cenné papíry (např. akcie) a finanční deriváty. Praktickým příkladem pro mezinárodní pohyb kapitálu v podobě finančních aktiv v národním měřítku je nákup zahraničních cenných papírů, který probíhá mezi subjekty rozdílných národních ekonomik, konkrétně kupříkladu nákup německých vládních obligací českým investičním fondem. (Wawrosz a kol., 2012, s. 249)

Zhodnocení finančních aktiv je ovlivněno několika okolnostmi, nejobvykleji se přihlíží k jejich výnosnosti, likviditě a rizikovosti. Výnosnost je podmíněna například výší úrokových sazeb, transakčními náklady na pořízení těchto aktiv či výkyvy měnového kurzu. Likvidita vyjadřuje míru schopnosti přeměnit dané aktivum v jiné aktivum, ať už peněžité nebo věcné, a proto je zapotřebí uvažovat o faktoru trvání tohoto procesu, jelikož snahou je nalézt co nejméně zdlouhavou možnost. Rizikovost vyjadřuje pravděpodobnost ztrátovosti

daného aktiva. V praxi platí základní investiční pravidlo, čím vyšší riziko, tím vyšší výnos. Ovšem musí se při odhadování rizika vzít v úvahu i pravděpodobnost a spolehlivost naplnění těchto očekávání. (Wawrosz a kol., 2012, s. 250–251)

Kapitál ve smyslu finančních aktiv lze z hlediska času rozdělit na krátkodobý a dlouhodobý. *„Krátkodobým kapitálem se při mezinárodním pohybu kapitálu rozumí změna pohledávek a závazky subjektů dané ekonomiky vůči zahraničí se splatností méně než jeden rok. Dlouhodobým kapitálem potom změna pohledávek a závazků subjektů dané ekonomiky vůči zahraničí se splatností nad jeden rok.“* (Wawrosz a kol., 2012, s. 252)

Mezinárodní pohyb finančních aktiv (kapitálu) lze také vyjádřit jako čistý tok kapitálu (NFC, anglicky net of capital flow), tedy rozdíl mezi přílivem a odlivem kapitálu. Přílivem kapitálu se rozumí zvyšování hodnoty NFC a jedná se například o pořízení tuzemských aktiv zahraničními subjekty či převod výnosů z držby, kterou konají tuzemské subjekty v zahraničí, do tuzemska. Naopak odliv kapitálu znamená pokles NFC, což je považováno za nežádoucí. Vyznačuje se únikem finančních aktiv tuzemských investorů do zahraničí a převodem výnosů z držby tuzemských aktiv zahraničními subjekty do zahraničí. (Wawrosz, Helísek a kol., 2017, s. 169)

4 Vlastní práce

V této části práce jsou nejprve uvedeny obecné informace o Švýcarsku pro lepší porozumění situaci v zemi. Následně je popsán vývoj švýcarské ekonomiky prostřednictvím makroekonomických ukazatelů. Tyto ukazatele jsou sledovány v období od roku 2010 do roku 2020.

4.1 Obecné informace o Švýcarsku

Švýcarsko, celým názvem Švýcarská konfederace (latinsky Confoederatio Helvetica, mezinárodní zkratka CH), se nachází ve Střední Evropě. Jeho sousedními státy jsou Itálie, Francie, Německo, Rakousko a Lichtenštejnsko. Celková délka hranic je 1 852 km, přičemž nejdelší je jižní hranice s Itálií. Území Švýcarska se dělí na 26 kantonů a jeho celková rozloha činí 41 285 km². Je možné ho rozdělit na tři geografické regiony: Alpy, pohoří Jura a Švýcarská plošina. Hlavním městem je Bern, avšak tamější města s více obyvateli jsou Curych, Ženeva a Basilej. (Switzerland Tourism, © 2021)

V roce 2020 byl počet obyvatel roven 8 670 300 s průměrným věkem 42,6 let. Populace ve Švýcarsku dynamicky narůstá, k roku 2020 byl populační nárůst 0,7 %. Největší podíl na tom má imigrace, a to převážně z Německa, Itálie a Francie. Přibližně 85 % obyvatelstva žije ve městech, která se koncentrují v oblasti Švýcarské plošiny. (FSO, 2021) Švýcarsko má čtyři oficiální jazyky, a to francouzštinu, němčinu, italštinu a rétorománštinu. Většina obyvatel hovoří německy (62 %), konkrétně v 19 z 26 kantonů. Na západě Švýcarska je preferována francouzština, mluví jí přibližně 22,5 % obyvatelstva, a na jihu italština (8,1 %). Rétorománsky mluvící obyvatelstvo (0,5 %) se nachází pouze v oblasti kantonu Graubünden. Nejrozšířenějším náboženstvím je křesťanství (asi 60 % obyvatelstva), nepočetnějšími skupinami jsou katolíci a protestanti. Bez náboženského vyznání se identifikuje zhruba čtvrtina populace Švýcarska. (Switzerland Tourism, © 2021)

Státní zřízení Švýcarska je federalismus, či federativní republika, s prvky přímé demokracie. Tento politický systém je platný od roku 1848 schválením ústavy, která od té doby prochází pouze novelizacemi. Politická moc je dělena mezi Konfederaci, 26 kantonů a 2 172 obcí. Švýcarská vláda, známá jako federální rada, je složena ze sedmi členů, kteří jsou zvoleni parlamentem a jsou zástupci nejsilnějších politických stran. Každý kanton má vlastní vládu, ústavu a soudy. Zákonodárnou moc má federální shromáždění, také známé

jako švýcarský parlament, který je složen ze dvou komor (Národní rada, Rady států) a má celkem 246 členů. Obce spolu s kantony na principu autonomie rozhodují například v otázkách vzdělávání, životního prostředí, zdravotnictví a policie. Občané Švýcarska mají prostřednictvím četných lidových hlasování možnost vyjádřit se k politickým otázkám země. Díky respektování principu subsidiarity se jedná o vysoce stabilní politické prostředí. (Discover Switzerland, 2021)

Švýcarská zahraniční politika se vyznačuje neutralitou, tedy neúčastí v ozbrojených konfliktech a nevstupováním do vojenských aliancí. V důsledku švýcarské neutrality se Ženeva stala globálním centrem mnoha mezinárodních organizací, včetně kupříkladu Mezinárodního výboru Červeného kříže. Švýcarsko se nachází ve středu Evropy, ale není členskou zemí Evropské unie (EU). Vzájemné vztahy s EU jsou tedy upraveny ve formě bilaterálních sektorových dohod. Švýcarsko je členem sedmi mezinárodních organizací: Evropské sdružení volného obchodu (EFTA), Rada Evropy, Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OSCE), Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), Světová banka, Mezinárodní měnový fond (IMF) a Organizace spojených národů (UN). Díky více než 170 zastoupením v zahraničních zemích (velvyslanectví, konzuláty, mise apod.) slouží Švýcarsko rovněž jako ochránce zahraničních a diplomatických zájmů jiných zemí prostřednictvím ochranných mocenských mandátů, například při zastupování zájmů Spojených států amerických v Íránu. (Discover Switzerland, 2021)

Ekonomika Švýcarska je velmi výkonná, jedná se o jeden z nejvyšších hrubých domácích produktů na obyvatele na světě. Národní měnou je švýcarský frank, zkratka CHF. Švýcarský HDP je ze 74 % tvořen terciálním sektorem (službami), z 25 % sekundárním sektorem (průmyslem) a z méně než 1 % primárním sektorem (agrikulturou). Významný hospodářský vliv mají převážně finanční služby, obchodní služby a cestovní ruch. Výkonná a vyspělá ekonomika je rovněž podpořena mezinárodním obchodem, hlavním obchodním partnerem je Evropská unie – okolo 66 % švýcarského importu a 43 % švýcarského exportu probíhá s EU. Švýcarsko je známé pro svou výrobu hodinek, jejichž export vynáší ročně desítky miliard švýcarských franků. Dále se vyvážejí chemické a farmaceutické produkty, stroje, elektronika a káva. Přes 99 % podniků ve Švýcarsku jsou kategorizovány jako malé a střední podniky, tedy s méně než 250 zaměstnanci, a proto jsou právě ony tahounem celé ekonomiky. (Discover Switzerland, 2021)

4.2 Vývoj makroekonomických indikátorů v letech 2010–2020

4.2.1 Hrubý domácí produkt

Tato podkapitola je zaměřena na hrubý domácí produkt ve Švýcarsku v letech 2010 až 2020. Vývoj HDP vypovídá o výkonnosti ekonomiky dané země. Rovněž je zde zmíněn i ukazatel HDP na jednoho obyvatele.

Indikátor je založen na nominálním HDP, tudíž data jsou uvedena v běžných cenách a rovněž vztaženy k aktuální hodnotě parity kupní síly (PPP). Hodnoty jsou uváděny v amerických dolarech (USD). Údaje mohou být zkresleny z důvodu změn cen, změnou PPP a také směnným kurzem mezi americkým dolarem a švýcarským frankem, který se neustále mění.

Data jsou dle metodiky Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) sestaveny podle Systému národních účtů (SNA) z roku 2008. (OECD, 2022)

Tabulka 1: HDP ve Švýcarsku

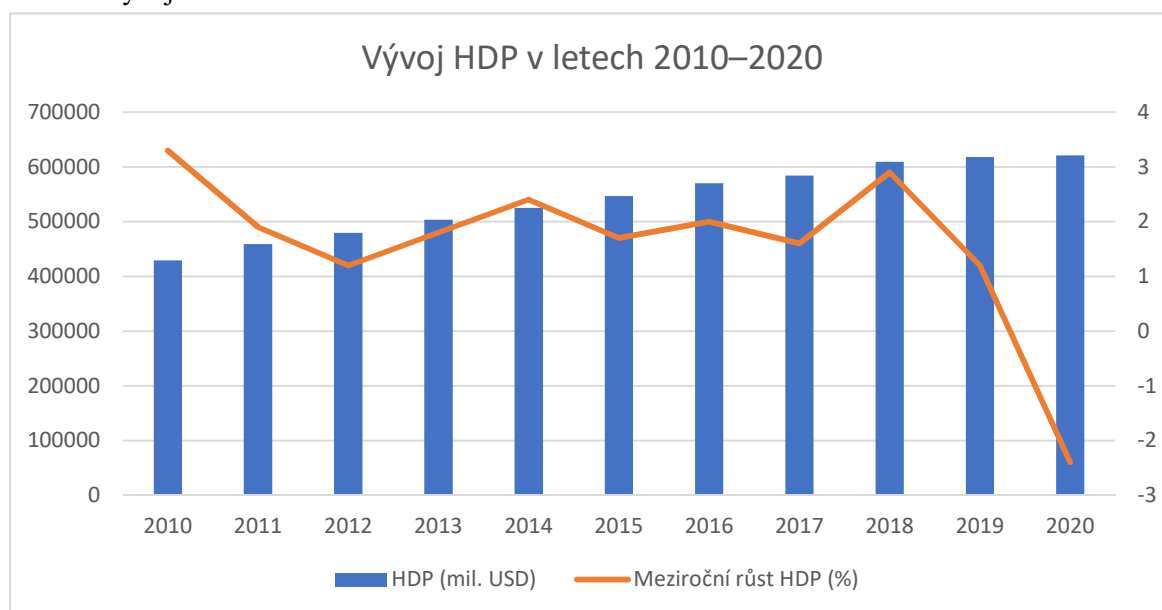
Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
HDP (miliony USD)	429 262	458 820	479 281	503 360	524 917	546 806	570 267	584 052	609 456	618 374	620 881
HDP na jednoho obyvatele (v USD)	54 768	57 987	59 934	62 225	64 103	66 020	68 105	69 104	71 672	73 144	71 705

Zdroj: OECD (vlastní zpracování), 2022

Po celé sledované období byl hrubý domácí produkt Švýcarska rostoucí i přes nepříznivé vnější faktory. V roce 2010 byl HDP roven zhruba 429 miliardám amerických dolarů a v posledním roce sledovaného období byl okolo 621 miliard USD, což znamená, že jeho hodnota vzrostla přibližně 1,45x. Průměrné HDP v daném období bylo 540,498 miliard USD.

Ukazatel HDP na jednoho obyvatele lépe reflektuje situaci švýcarské ekonomiky a životní úroveň obyvatel. I když měl rostoucí tendenci souvisle s HDP, tak byl patrný pokles v roce 2020 oproti roku 2019 (viz Tabulka 1), kdy se HDP na jednoho obyvatele snížil zhruba o 1 400 USD v důsledku krize způsobené šířením nemoci Covid-19. Přesto je švýcarský HDP na jednoho obyvatele mezi nejvyššími v OECD (OECD, 2019, s. 14).

Graf 1: Vývoj HDP v letech 2010–2020

Zdroj: OECD (vlastní zpracování), 2022

Na grafickém znárodnění (Graf 1) je názorně vidět, jak i přes téměř rovnoměrně rostoucí HDP byl meziroční růst HDP kolísavý.

V roce 2010 byl hrubý domácí produkt roven zhruba 429 miliardám amerických dolarů. Po globální ekonomické krizi v roce 2008 to byl první rok, kdy meziroční růst reálného HDP dosáhl kladných hodnot, z -2,1 % v roce 2009 na 3,3 % v roce 2010.

V období 2010–2012 na vývoj růstu HDP stále měla silný vliv globální ekonomická krize, přesto na tom švýcarská ekonomika oproti zbytku Evropy byla velmi dobře.

V roce 2012 na ekonomiku Švýcarska výrazně působila dluhová situace v eurozóně, v jejímž důsledku byl nižší export a tudíž menší nárůst HDP.

Roky 2013 a 2014 opět zaznamenaly nárůst hrubého domácího produktu. Meziroční růst HDP se navýšil o 1,2 procentního bodu (dále jen p. b.) oproti roku 2012.

V roce 2015 se Švýcarsko vyhnulo ekonomické recesi, která hrozila poprvé od roku 2009, jelikož Švýcarská centrální banka začátkem roku zrušila politiku limitu poklesu kurzu eura vůči franku. Růstu HDP napomohl pokles importu a vzrůst exportu zboží.

Během roku 2017 se Švýcarská ekonomika potýkala s nejpomalejším tempem růstu HDP za dlouhou dobu. Důvodem, dle Státního sekretariátu pro ekonomické záležitosti (SECO), byly slabé státní výdaje a nepříznivý mezinárodní obchod.

V roce 2018 nastal výrazný růst HDP s ohledem na předchozí léta. Hlavní nárůst nastal v první polovině roku, kdy narostl export výrobního sektoru. Následně růst v druhé polovině roku poklesl.

Růst hrubého domácího produktu v roce 2019 zpomalil, přesto byl vyšší než ve většině zemí Evropy. Ekonomiku táhl zpracovatelský průmysl, především chemické a farmaceutické odvětví.

V důsledku koronavirové pandemie byl v roce 2020 největší pokles HDP za posledních 45 let, konkrétně o 2,4 %. Během první poloviny roku byl propad HDP největší, z hlediska procentní změny oproti předchozímu čtvrtletí byl pokles konkrétně o 1,5 % v prvním a o 6,2 % v druhém čtvrtletí. Ve třetím čtvrtletí roku 2020 nastal nárůst o 6,3 % a ve čtvrtém čtvrtletí opět klesl o 0,1 %. S ohledem na opatření proti šíření viru utrpěl sektor služeb znatelné ztráty. I přestože švýcarská ekonomika byla v recesi, tak byl propad HDP mírnější, než se analytici z SECO obávali, jejich odhad byl pokles o více než 3 %. (FXstreet.cz, © 2009–2022)

4.2.2 Veřejné finance a rozpočet

Veřejný rozpočet je plán finančního hospodaření veřejné správy státu. Tato podkapitola je zaměřena na sektor vládních institucí, jehož součástí jsou jak ústřední a místní vládní instituce, tak i fondy sociálního zabezpečení. Rozpočet je schvalován vládou a odráží fiskální politiku dané země. Saldo ročních příjmů a výdajů vládních institucí lze definovat jako deficit/přebytek vládního sektoru a veřejných financí. Tento ukazatel je klíčový pro vyjádření ekonomické situace a zadluženosti země. Dalším významným ukazatelem udržitelnosti veřejných financí je poměr dluhu vládních institucí k HDP. Jedná se o souhrn závazků vládních institucí vůči jednotlivým věřitelům a též odráží dopad minulých vládních deficitů. (OECD, 2022)

Rozpočtové příjmy Švýcarska jsou tvořeny daní z přidané hodnoty, přímou federální daní, srážkovou daní, daní z minerálních olejů, kolkovného, cla z tabáku, ostatních daňových příjmů, nedaňových příjmů a mimořádných tržeb.

Švýcarská výdajová struktura rozpočtu je složena ze sociálních výdajů, financí a daní, dopravy, vzdělání a výzkumu, bezpečnosti, zemědělství a výživy, zahraničních vztahů a ostatních výdajů. (FFA, 2021)

V tabulce 2 jsou uvedeny údaje o vývoji vládního deficitu a dluhu Švýcarska v letech 2010–2020. Data jsou získána z databáze Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj. Vybrané ukazatele jsou vyjádřeny jako % z hrubého domácího produktu. Jsou-li vládní výdaje vyšší než příjmy, tak se jedná o schodek veřejných financí (vládní deficit) a hodnota je vyjádřena se záporným znaménkem. Je-li hodnota vládního deficitu kladná, tak se jedná o kladné saldo rozpočtu a tedy o rozpočtový přebytek.

Tabulka 2: Vládní deficit a dluh Švýcarska

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vládní deficit vůči HDP (v %)	0,4	0,7	0,2	-0,4	-0,2	0,5	0,2	1,1	1,3	1,3	-2,8
Vládní dluh vůči HDP (v %)	42,6	42,9	43,4	42,6	42,5	42,4	41,2	41,9	39,8	41,0	43,8

Zdroj: OECD (vlastní zpracování), 2022

V období 2010–2012 vykazoval vládní rozpočet přebytky. V roce 2010 Švýcarsko zaznamenalo hospodářský vzestup po světové finanční a hospodářské krizi a vládní rozpočet byl přibližně 3 miliardy CHF v přebytku. V roce 2011 narostla hodnota vládního přebytku o 0,3 p. b. na 0,7 % vůči HDP. Následující rok vzrostla zadluženost vládních jednotek o 0,5 p. b. na 43,4 % na hrubém domácím produktu a vládní přebytek byl zhruba o 1,5 miliardy CHF méně než předchozí rok.

V letech 2013 a 2014 klesl vládní dluh na průměrnou hodnotu 42,55 % na HDP. Poprvé za sledované období byl v těchto letech švýcarská vládní rozpočet deficitní. Finanční výkazy kantonů a obcí zatěžovala především již několik let trvající restrukturalizační opatření pro penzijní fondy veřejného sektoru (FFA, 2016, s. 23).

V roce 2015 se finanční situace vládních složek zlepšila oproti předchozím rokům. Příjmy vládních jednotek převyšovaly jejich výdaje a vládní deficit se zlepšil o 0,7 p. b. do přebytkové hodnoty 0,5 % na HDP. Vládní dluh mírně poklesl na 42,4 % vůči HDP.

Hospodaření vládních institucí během roku 2016 vedlo k poklesu vládního dluhu o 1,2 p. b. na 41,2 % na HDP. Přebytek vládního sektoru vůči HDP byl oproti roku 2015 nižší o 0,3 p. b.

Od roku 2017 do 2019 byl vládní rozpočet v přebytku, dosahoval nejvyšších čísel za sledované období, konkrétně až 1,3 % HDP v letech 2018 a 2019. Míra zadlužení představovala v roce 2018 39,8 procenta hrubého domácího produktu, což byla nejnižší hodnota vládního dluhu za monitorované období.

Pandemie Covid-19 v roce 2020 měla negativní vliv na finance vládních jednotek a vedla k vysokému schodku vládního sektoru. Vládní dluh vzrostl o 2,8 procentního bodu na 43,8 procenta HDP. Vládní deficit dosahoval rekordní úrovně za více než 20 let, a to -2,8 % na HDP což je zhruba 26 miliard CHF. Příčinou bylo nečekané navýšení vládních výdajů na opatření ke zmírnění šíření nemoci a dopadů na ekonomiku Švýcarska.

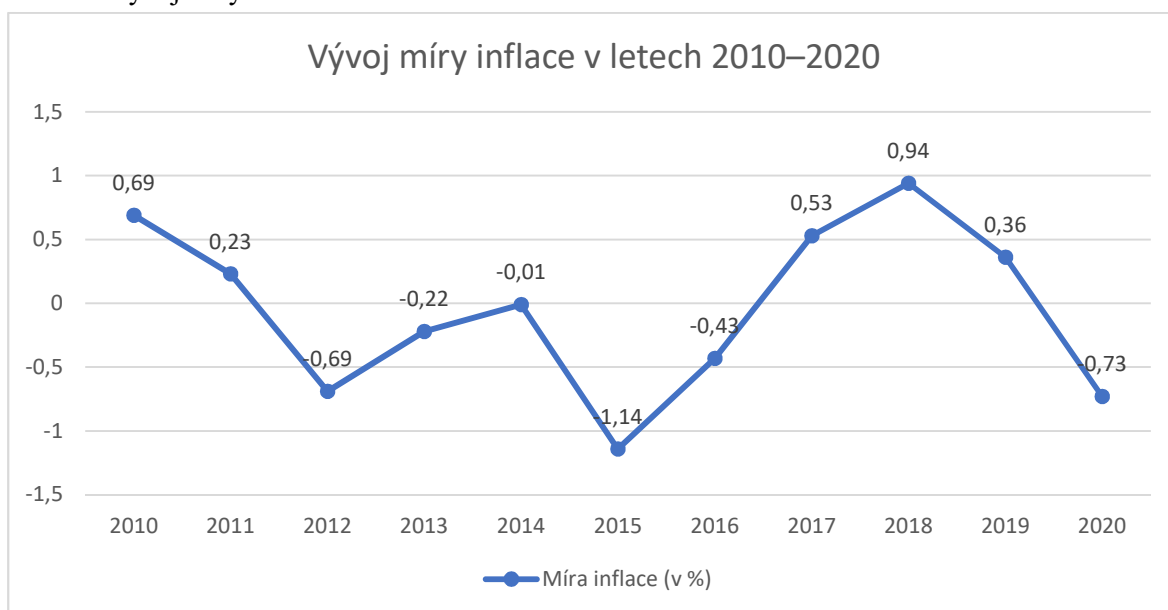
Během sledovaného období byl vládní rozpočet převážně přebytkový s průměrnou hodnotou 0,21 procenta hrubého domácího produktu. Vládní dluh Švýcarska v daném období byl v průměru 42,2 % HDP. Pro předcházení zadluženosti zavedlo Švýcarsko v roce 2002 tzv. dluhovou brzdu, která nabila platnosti v roce 2003. Jedná se o ústavou zakotvené rozpočtové pravidlo, že příjmy a výdaje rozpočtu Švýcarské konfederace musí být udržovány v dlouhodobé rovnováze. Rozpočet tedy musí být vyrovnaný nebo přebytkový. Jsou-li výdaje rozpočtu vyšší než příjmy, tak je nutno tento vzniklý rozpočtový schodek v následujících letech kompenzovat a omezovat budoucí výdaje. (Reflex.cz, 2015)

4.2.3 Inlace

V této podkapitole je zachycen vývoj míry inflace Švýcarska v letech 2010–2020 (viz Graf 2). Inlace je ukazatel stavu ekonomiky dané země, který rovněž odráží životní úroveň obyvatelstva, jelikož má vliv na cenovou hladinu zboží a služeb.

Míra inflace je měřena prostřednictvím indexu spotřebitelských cen (CPI), který je definován jako změna cen spotřebního koše zboží a služeb za určité časové období. Jsou-li údaje uvedeny se zápornými znaménky, tak se jedná o opačný jev, a to deflacii, čili pokles cenové hladiny dané země.

Graf 2: Vývoj míry inflace v letech 2010–2020

Zdroj: OECD (vlastní zpracování), 2022

V období od roku 2010 do 2012 míra inflace ve Švýcarsku klesala. V roce 2012 byla hodnota rovna -0,69 %, což vyústilo v deflaci.

Následující dva roky začala míra inflace opět stoupat, ale zůstávala v záporných hodnotách. Během těchto let vzrostla míra inflace (respektive deflace) z -0,69 % na -0,01 % v roce 2014.

Roku 2015 klesla míra inflace o 1,13 p. b., tedy na hodnotu -1,14 %, což byl největší pokles za více jak 50 let. Švýcarská centrální banka v lednu tohoto roku zrušila režim oslabování měny, tedy hranici, nad kterou se kurz CHF nemůže posílit. Dosud stabilní měna, kterou byl švýcarský frank, změnila během krátké doby svou hodnotu o desítky procent, což ve výsledku vedlo k panice na trzích a mělo velký vliv na švýcarskou ekonomiku. Rovněž v tomto roce byl revidován Index spotřebitelských cen, což znamenalo změnu v obsahu a metodice. Konkrétně změnu výpočtu CPI pomocí nového základu, kterým se stal prosinec 2015. (FSO, 2016)

V důsledku dlouhodobé deflace zavedla Švýcarská národní banka zápornou úrokovou sazbu -0,75 % p. a. Během následujících tří let nastal nárůst míry inflace, která vzrostla až na rekordně nejvyšší hodnotu sledovaného období, a to 0,94 % v roce 2018.

V roce 2019 ovlivnilo hodnotu míry inflace posílení švýcarského franku oproti euru. Úroková sazba se nadále udržovala na hodnotě -0,75 % p. a. Roku 2020 bylo zaznamenáno

snížení míry inflace, stejně jako předchozí rok, na hodnotu -0,73 %, což byl druhý nejprudší meziroční pokles za sledované období. (FXstreet.cz, © 2009–2022)

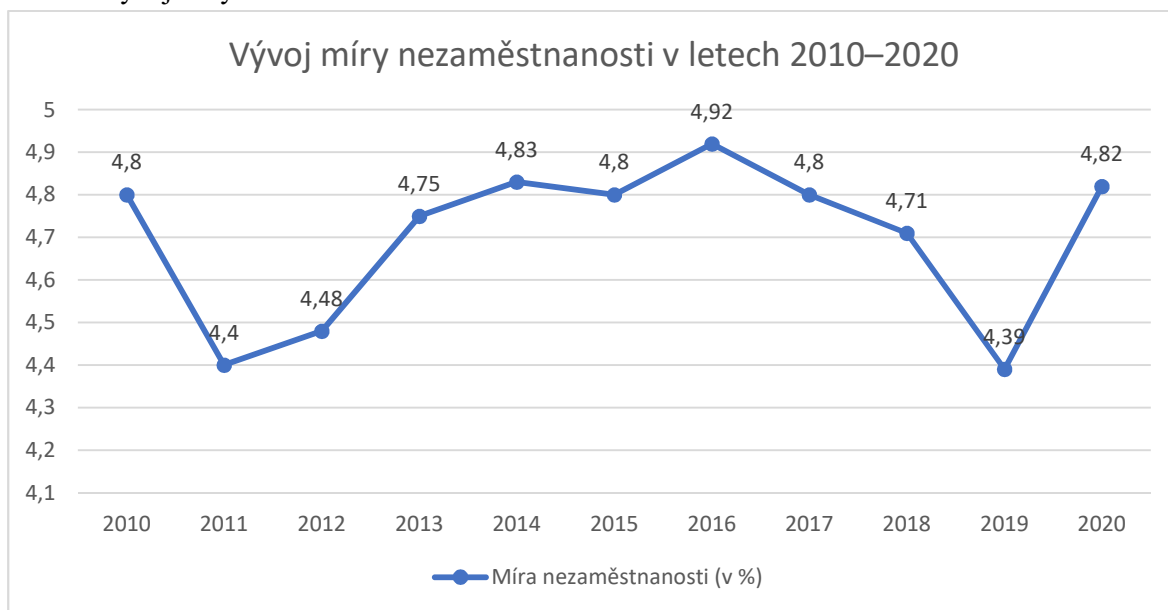
Po většinu sledovaného období převládala negativní hodnota míry inflace, tedy deflace. Míra inflace po celé období nepřekročila 1 %. Inflační vývoj ve Švýcarsku byl především ovlivněn fixním kurzem měny (zrušeným v roce 2015) a úrokovou mírou SNB. Průměrná míra inflace ve Švýcarsku v letech 2010–2020 byla -0,04 %.

4.2.4 Nezaměstnanost

Graf 3 ilustruje vývoj míry nezaměstnanosti ve Švýcarsku v období 2010–2020.

Hodnota míry nezaměstnanosti je vyjádřena jako % z celkové pracovní síly a je očištěna o sezónní vlivy. Pracovní síla je definována jako součet zaměstnaných i nezaměstnaných obyvatel dané země v produktivním věku (16–64 let). Data vycházejí z národního průzkumu pracovních sil.

Graf 3: Vývoj míry nezaměstnanosti v letech 2010–2020

Zdroj: OECD (vlastní zpracování), 2022

V důsledku globální ekonomické krize se hodnota nezaměstnanosti od roku 2008 do roku 2010 zvedla o 1,45 p. b. Míra nezaměstnanosti roku 2010 proto dosahovala nejvyšší hodnoty za více než 35 let.

V roce 2011 rostla zaměstnanost, což vedlo ke snížení nezaměstnanosti, konkrétně o 0,4 p. b. ve srovnání s předchozím rokem.

Jako následek hospodářského zpomalení, za které mohlo zhoršení vnějších ekonomických podmínek, se nezaměstnanost v roce 2012 opět zvýšila, a to na 4,48 %.

Meziroční míra nezaměstnanosti vzrostla v roce 2013 o 0,27 p. b. vůči předchozímu roku. Přesto bylo Švýcarsko s 4,75 % na tom lépe než OECD a EU s jejich průměrnými mírami nezaměstnanosti.

V letech 2014 a 2015 se nezaměstnanost pohybovala okolo 4,82 %. Jednalo se o nárůst přibližně o 0,07 p. b. oproti roku 2013.

V roce 2016 byla míra nezaměstnanosti 4,92 %, což je nejvyšší úroveň za sledované období. V tomto roce byl rovněž nejvyšší počet evidovaných uchazečů o zaměstnání od roku 2010. Meziroční nárůst byl následkem hrozící ekonomické krize ve Švýcarsku vzniklé změnami zavedenými Švýcarskou národní bankou. Změna postihla především švýcarský turismus, maloobchod a vývoz, čímž vznikl problém rušení pracovních míst.

Následně během let 2017 a 2018 se míra nezaměstnanosti snížila až na 4,7 %. Švýcarská ekonomika se vzpamatovala a situace na pracovním trhu byla příznivá.

Nejnižší míra nezaměstnanosti za posledních 20 let nastala v roce 2019 s 4,39 %. Údaje za rok 2019 ukazují, že trh práce byl v dobrém stavu i navzdory utlumenému hospodářskému růstu.

V důsledku pandemie Covid-19 a jejím vlivu na ekonomiku země přišlo mnoho Švýcarů o své zaměstnání, což se projevilo na míře nezaměstnanosti v roce 2020. Meziroční nárůst mezi rokem 2019 a 2020 byl o 0,43 p. b. Dle metodiky Mezinárodní organizace práce míra nezaměstnanosti v tomto roce vzrostla až na rekordních 4,91 %.

Během sledovaného období byla míra nezaměstnanosti mírně kolísavá, ale pouze v rozmezí 4,39–4,92 %. Konkrétně, průměrná hodnota tohoto ukazatele byla v daném období ve Švýcarsku rovna 4,7 %. Švýcarsko mělo jednu z nejnižších měř nezaměstnanosti ve vyspělém světě, dokonce nižší než byla průměrná míra nezaměstnanosti Evropské unie.

Nezaměstnanost ve Švýcarsku, podobně jako ve zbytku světa, je především ovlivněna stupněm vzdělání uchazeče a pracovním odvětvím, o které se zajímá. Lidé s nižším vzděláním mají větší riziko ztráty zaměstnání. Rovněž lidé ve středně placeném zaměstnání (např. obsluha strojů, úředníci) podléhají velkému riziku ztráty práce, jelikož tyto typy

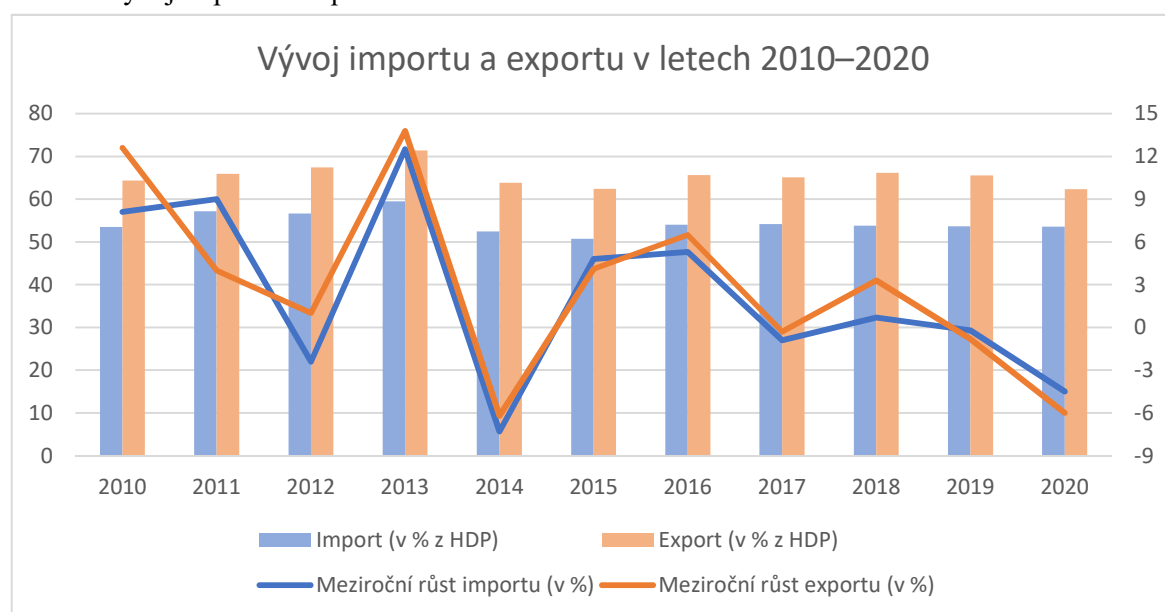
pracovních pozic ubývají. Švýcarský trh práce je také ovlivňován nedostatkem kvalifikované pracovní síly. (SWI swissinfo.ch, 2015)

4.2.5 Import a export

Tato podkapitola je zaměřena na vývoj importu (dovozu) a exportu (vývozu) ve Švýcarsku v období 2010–2020. Import a export zboží a služeb ovlivňuje stav a výkonnost ekonomiky dané země, jelikož je jednou ze složek pro výpočet HDP.

Data jsou sestavena podle Systému národních účtů (SNA) z roku 2008. Údaje jsou uváděny jako % ze švýcarského HDP a jako meziroční růst vyjádřený v procentech.

Graf 4: Vývoj importu a exportu v letech 2010–2020

Zdroj: OECD (vlastní zpracování), 2022

Graf 4 vykresluje vývoj importu a exportu zboží a služeb v průběhu sledovaného období a jeho vliv na HDP Švýcarska. Na vedlejší ose grafu jsou zaznamenány jejich meziroční růsty. Značný vliv importu a exportu na švýcarskou ekonomiku je možné vypočítat z jejich podílu na HDP, který byl v obou případech více než 50 % po dobu sledovaného období. Průměrný podíl importu na HDP v letech 2010–2020 byl 54,49 %, exportu přibližně 65,46 %.

Dovoz do Švýcarska se v roce 2010 zvedl v meziročním srovnání o 11,2 p. b. oproti roku 2009, kdy byl utlumený vlivem nepříznivé ekonomické situace. Nejvíce dováženým zbožím byly zlato, balené léky, automobily, rafinovaná ropa a šperky. Hlavními partnery

v importu byly Německo, Itálie, Francie a Spojené státy americké. Export převažoval import přibližně o 20 miliard USD. Vyváženy byly především drahé kovy, šperky, farmaceutické produkty, stroje, organické chemikálie a hodinky. Nejčastějšími exportními destinacemi byly Německo, Indie, Spojené státy americké a Itálie. Nejčetnějšími službami exportovanými Švýcarskem v roce 2010 byly nspecifikované služby, dále různé obchodní, odborné a technické služby, autorské a licenční poplatky, finanční služby a turismus. Importovanými službami byly především nepřirazené služby, autorské a licenční poplatky, turismus, a doprava.

V roce 2011 import zaznamenal meziroční nárůst o 0,9 p. b. a naopak export poklesl o 8,6 p. b. na 4 %. Nejčastěji dovážené zboží bylo stejné jako v přechodném roce. Švýcarsko navýšilo import ze Spojených států amerických. Oproti předchozímu roku narostlo množství vyváženého zlata. Balené léky, krev, vakcíny a ostatní farmaceutické produkty byly stále hlavním vývozním zbožím. Mezi významné exportní partnery se přidal Hong Kong, který měl větší odběr švýcarského zboží a služeb než například Francie. Typy služeb zůstaly stejné jako předchozí rok, pouze se jejich export zvedl o 9 mld. USD na 175 mld. USD a import o 10,8 mld. USD na 84,2 mld. USD.

Roku 2012 klesl růst importu na hodnotu -2,4 % a exportu na 1 %. Zlato se ve Švýcarsku stalo nejvíce vyváženým i dováženým zbožím. Spojené arabské emiráty se staly významným dovozcem zlata a šperků do Švýcarska. Vývoz do Indie se navýšil a svou pozici rovněž posílilo Spojené království, které se stalo 3. největším exportním partnerem. Hodnota mezinárodního obchodu se službami v roce 2012 poklesla, import na 69 mld. USD a export na 87,9 mld. USD. Nejčastější exportované služby byly honoráře a licenční poplatky, finanční služby a turismus. Importované služby do Švýcarska byly opět různé obchodní, odborné a technické služby, turismus, honoráře a licenční poplatky.

V roce 2013 zaznamenal meziroční nárůst import i export, a to v průměru přibližně o 13,8 p. b. oproti roku 2012. Import i export měly největší podíl na HDP za sledované období, konkrétně import 59,51 % z HDP a export 71,38 % z HDP. Dovoz a vývoz byly opět tvořeny především drahými kovy a chemickými produkty. Více než 55 % importu bylo z Evropy, především z Německa a Itálie. Asie se stala hlavním exportním partnerem v čele s Hong Kongem. Import služeb v roce 2013 se mírně zvedl oproti předchozímu roku. Typ nejvyužívanějších služeb zůstal stejný jako v roce 2012.

Švýcarský mezinárodní obchod vykazoval v roce 2014 mírný pokles, import zboží byl roven 283 miliardám USD a export 216 mld. USD. Drahé kovy, chemické produkty a stroje

byly opět nejčastějším zbožím jak v importu, tak exportu. Hlavním zahraničním partnerem v importu do Švýcarska zůstaly země Evropy. Oproti předchozímu roku se Evropa stala hlavní destinací švýcarského exportu spolu s Asií. Vývoz služeb roku 2014 byl tvořen především finančními službami, dalšími obchodními službami a autorskými a licenčními poplatky. Import služeb tvořily hlavně další obchodní služby, turismus a počítačové a informační služby.

V letech 2015–2018 byl mezinárodní obchod ve Švýcarsku na mírném vzestupu, jelikož export převládal nad importem. Hlavním dovozním zbožím zůstávaly drahé kovy, chemické produkty a stroje. Většina importu do Švýcarska probíhala v rámci Evropy. Přibližně 25 % celkového importu zboží bylo z Asie a Spojených států amerických. Nejčastějším exportním zbožím byly v tomto období drahé kovy, farmaceutické produkty a nástroje, jako například hodinky. Hlavními vývozními zeměmi byly především Německo, Spojené státy americké a Hong Kong. Přes 50 % exportu probíhalo v Evropě a Asii. Nejvíce exportovanými službami v tomto období byly autorské a licenční poplatky, finanční, cestovní a další obchodní služby. Švýcarskem dovezené služby byly především obchodní, odborné, technické, počítačové a informační služby, turismus a honoráře a licenční poplatky.

V roce 2019 nastal meziroční pokles importu o 0,9 p. b. a exportu o 4,1 p. b. Švýcarsko dovezlo zboží v hodnotě 293 miliard USD, zejména zlato, balené léky, klenoty a automobily. Nejběžnějšími dovozními partnery zůstaly Německo, Itálie, Spojené státy americké a Francie. Švýcarský vývoz převyšoval o 17 miliard USD dovoz. Nejvíce exportovaným zbožím byly farmaceutické produkty, zlato, hodinky a klenoty. Švýcarsko obchodovalo především s Německem, Spojenými státy americkými, Spojeným královstvím a Čínou. Vyvezenými službami v roce 2019 byly v první řadě autorské a licenční poplatky, finanční služby, turismus a doprava. Služby dovezené Švýcarskem byly různé obchodní, odborné a technické služby, turismus a autorské a licenční poplatky. (OEC, 2022)

V důsledku koronavirové pandemie došlo v roce 2020 k poklesu švýcarského zahraničního obchodu. Při porovnání s předchozím rokem poklesl import o 4,3 p. b. a export o 5,2 p. b. Okolo 40 % dovozu tvořily šperky a drahé kovy. Největšími dodavateli zboží byly Německo, Itálie a Čína. Švýcarsko i přes nepříznivé podmínky zaznamenalo nárůst exportu v odvětví chemických a farmaceutických produktů. Zahraniční obchod probíhal především s Německem, Severní Amerikou a Čínou. Služby v důsledku zavedených opatření proti

Covid-19 zaznamenaly za rok 2020 prudký pokles, především v první polovině roku. Import služeb klesl přibližně o 6 mld. USD a export služeb o 17 mld. USD.

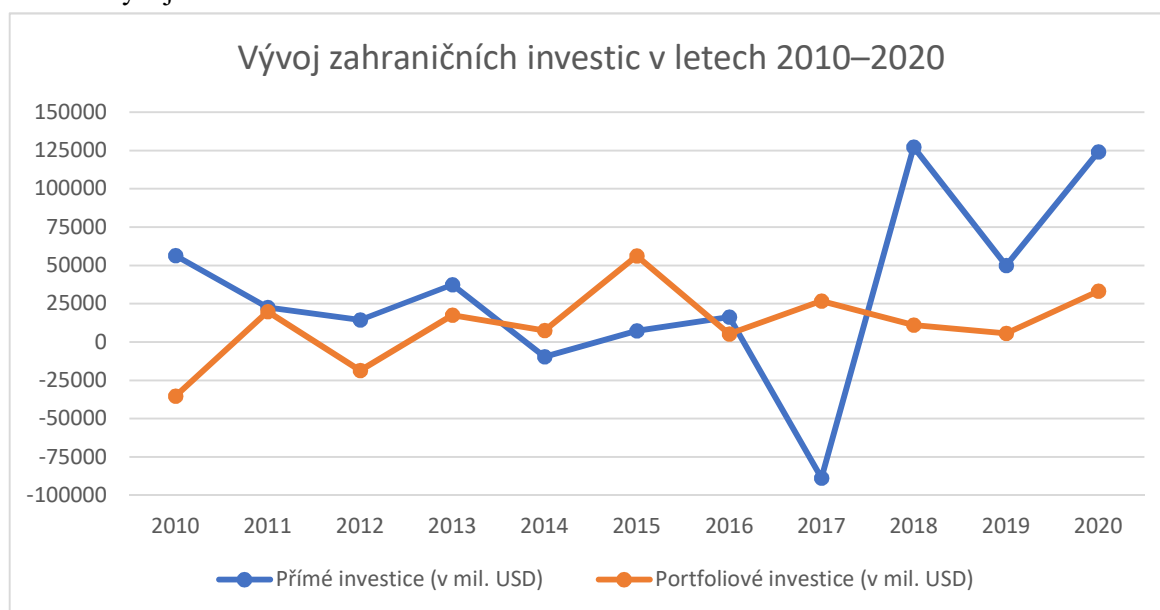
4.2.6 Zahraniční investice

Zahraniční investice jsou kapitálové toky z jedné země do druhé. Konkrétně se jedná o investice do domácích společností a aktiv jiné země zahraničním investorem. Z hlediska typu se rozlišují na přímé, portfoliové (nepřímé) a ostatní investice (jako jsou bankovní vklady, úvěry atd.). Tato podkapitola je ovšem zaměřena pouze na přímé a portfoliové investice.

Přímé zahraniční investice jsou investice do cizí země za účelem založení nového podniku či získání majetkového podílu na kmenových akcích společnosti s rozhodovací pravomocí ve výši minimálně 10 %. Jedná se převážně o dlouhodobé investice s možností přímé kontroly a vlivem na obchodní strategii. Nepřímé investice, také známé jako portfoliové investice, představují investice do menšího objemu zahraničních akcií (s účastí méně než 10 % na základním kapitálu podniku). Zahraniční portfoliové investice zahrnují nákup a prodej cenných papírů za účelem zisku. (Investopedia, 2020)

Graf 5 vykresluje vývoj čistých hodnot zahraničních investic Švýcarska mezi roky 2010 až 2020, konkrétně přímé zahraniční investice a portfoliové investice. Data jsou převzata z finančního účtu švýcarské platební bilance sestavené Mezinárodním měnovým fondem. Údaje jsou uvedeny v milionech amerických dolarů.

Graf 5: Vývoj zahraničních investic v letech 2010–2020

Zdroj: IMF (vlastní zpracování), 2022

V roce 2010 narostly přímé zahraniční investice Švýcarska o zhruba 59 miliard amerických dolarů oproti předchozímu roku, který byl poznamenán světovou ekonomickou krizí. Švýcarští investoři prodali více portfoliových investic, než koupili, což vedlo k meziročnímu poklesu čisté hodnoty portfoliových investic o zhruba 60 miliard USD.

Roku 2011 klesly přímé zahraniční investice na přibližně 23 miliard USD, což je při meziročním porovnání zhruba o 60 % méně než v roce 2010. Portfoliové investice naopak zvýšily svou hodnotu na necelých 20 miliard USD.

V období 2012–2016 docházelo k meziročnímu střídání poklesu a růstu přímých i portfoliových investic. V roce 2015 dosáhly portfoliové investice nejvyšší hodnoty za sledované období, a to 56,236 miliard amerických dolarů. Vliv na zahraniční investice v tomto roce měla především změna zavedená švýcarskou centrální bankou týkající se zrušení pevného kurzu švýcarského franku vůči euru.

V roce 2017 nastal prudký pokles přímých zahraničních investic oproti předchozímu roku, čistá hodnota dosahovala nejnižší hodnoty za sledované období. Naopak čistá hodnota portfoliových investic vzrostla oproti roku 2016 o zhruba 20 miliard USD.

Portfoliové investice v roce 2018 zaznamenaly snížení v důsledku prodeje cenných a dluhových papírů investory ve Švýcarsku. Čistá hodnota přímých zahraničních investic byla zhruba 127 miliard amerických dolarů a dosahovala nejvyšší úrovně za sledované období.

V roce 2019 poklesla hodnota přímých zahraničních investic o přibližně 77 miliard USD oproti předchozímu roku. Portfoliové investice zaznamenaly jen mírné snížení o necelých 6 miliard USD.

I přes nepříznivou ekonomickou situaci vzniklou v důsledku koronavirové pandemie vykázaly hodnoty zahraničních investic Švýcarska v roce 2020 nárůst. Čistá hodnota přímých zahraničních investic byla rovna 124 miliardám USD a hodnota portfoliových investic byla zhruba 33 miliard USD.

Ve sledovaném období byl vývoj přímých zahraničních investic poměrně kolísavý. Přesto byla čistá hodnota těchto investic na konci daného období téměř 2,2x vyšší než na začátku (v roce 2010). V letech 2010–2020 byla průměrná čistá hodnota portfoliových investic Švýcarska rovna 11 706 milionů amerických dolarů. Hlavním obchodním partnerem, zdrojem i příjemcem přímých zahraničních investic, je pro Švýcarsko Evropská unie.

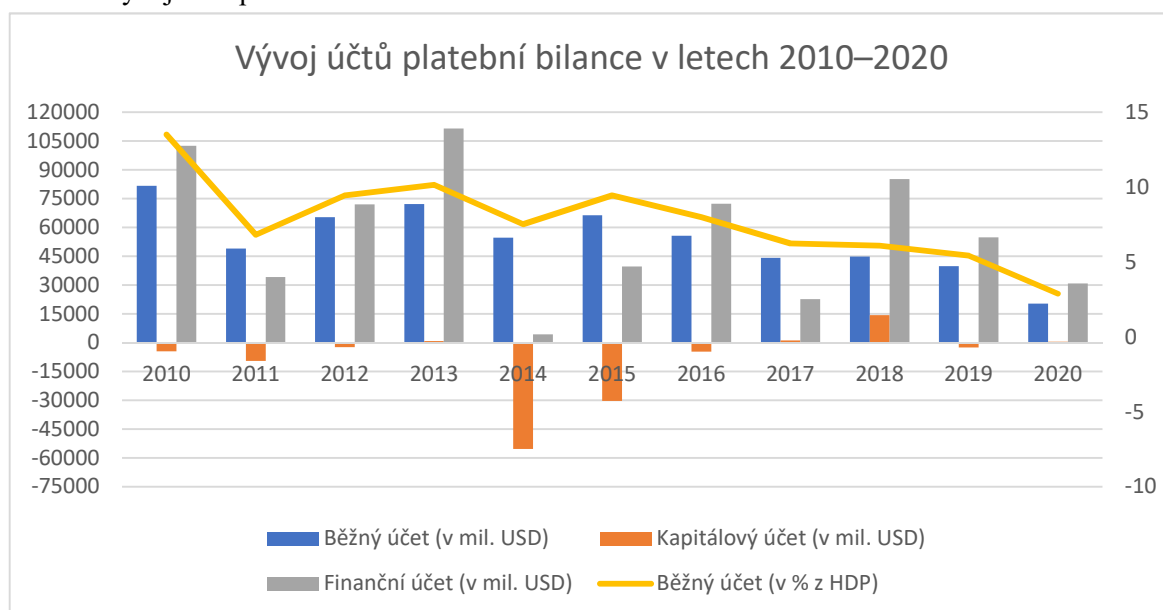
4.2.7 Platební bilance

Z dostupných zdrojů Mezinárodního měnového fondu je k dispozici platební bilance, která je ve zjednodušené standardní podobě složena z běžného, kapitálového a finančního účtu. Účty jsou rozlišovány dle povahy poskytovaných a přijatých ekonomických zdrojů. K analytickým účelům jsou vyčleněny rovněž další dvě součásti platební bilance – saldo chyb a opomenutí a rezervy a související položky.

Platební bilance systematicky shrnuje ekonomické transakce dané země se zbytkem světa za určité časové období. Je-li účet záporný, znamená to, že dochází k odlivu peněžních prostředků, a naopak pokud je účet kladný, tak peněžní prostředky plynou do ekonomiky dané země.

Sloupcový graf vykresluje vývoj hlavních komponentů švýcarské platební bilance (běžný, kapitálový a finanční účet) během let 2010–2020. Bilance je sestavena v souladu s 6. vydáním *Manuálu k sestavení platební bilance a investiční pozice vůči zahraničí*, zkráceně BPM6. Data jsou uvedena v milionech amerických dolarů.

Graf 6: Vývoj účtů platební bilance v letech 2010–2020

Zdroj: IMF Data (vlastní zpracování), 2022; OECD (vlastní zpracování), 2022

Běžný účet je nejvíce sledovanou částí platební bilance. Kladné hodnoty během celého sledovaného období odrážely výkonnost švýcarské ekonomiky. Jeho hodnotu je rovněž možné vyjádřit jako procentuální podíl na HDP dané země, což je vykresleno na vedlejší ose grafu (Graf 6).

Kapitálový účet byl po dobu sledovaného období především v záporných hodnotách, vykazovanými hodnotami byly tedy zejména kapitálové výdaje (debetní operace).

Finanční účet, který zachycuje toky kapitálu do a z domácí ekonomiky, se během sledovaného období nedostal do záporných hodnot. To znamená, že peněžní prostředky z mezinárodního obchodu plynuly více do Švýcarska, než do zahraničí.

Avšak dané hodnoty u jednotlivých účtů jsou uvedeny včetně rezerv a jejich souvisejících položek, tudíž údaje mohou být zkresleny od skutečné hodnoty konkrétního účtu.

V následující tabulce (Tabulka 3) jsou uvedeny jednotlivé položky platební bilance v letech 2010–2020 včetně konkrétních hodnot, ze kterých je vyvozen Graf 6.

Tabulka 3: Platební bilance Švýcarska

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Běžný účet (v mil. USD)	81 748	49 006	65 380	72 124	54 747	66 360	55 671	44 131	44 770	39 809	20 308
Kapitálový účet (v mil. USD)	-4 434	-9 457	-2 324	802	-55 298	-30 254	-4 725	1 155	14 344	-2 507	585
Finanční účet (v mil. USD)	102 470	34 121	72 018	111 552	4 287	39 623	72 349	22 658	85 231	54 806	30 918
Saldo chyb a opomenutí (v mil. USD)	25 156	-5 427	8 962	38 625	4 827	3 517	21 403	-22 628	26 117	17 504	10 025
Rezervy a související položky (v mil. USD)	125 382	54 666	184 517	13 994	40 840	98 770	78 207	61 683	13 789	16 177	122 415

Zdroj: IMF Data (vlastní zpracování), 2022

Ve Švýcarsku byl rok 2010 ve znamení hospodářského obnovení po globální ekonomické krizi. Hodnota běžného účtu oproti předchozímu roku vzrostla přibližně o 46 miliard amerických dolarů. Na finančním účtu byl zaznamenán téměř 3,6x větší odliv kapitálu než v roce 2009. Největší přebytek za tento rok byl čistý výnos z přímých investic.

V roce 2011 poklesl běžný účet z necelých 82 miliard na 49 miliard amerických dolarů. Rovněž se tím snížil jeho podíl na HDP z 13,5 % na 6,8 %. Tento výsledek byl ovlivněn nižším přebytkem příjmů nad výdaji na účtu investičních výnosů. Na finanční účet měly vliv transakce prováděné Švýcarskou národní bankou. Čistý odliv kapitálu v porovnání s předchozím rokem byl poloviční.

V roce 2012 se přebytek běžného účtu zvýšil zhruba o 16 miliard USD. Faktorem této hodnoty byl opět přebytek příjmů z investic, který v tomto roce vzrostl. Jistý vliv měly také vyšší příjmy z přímých investic v zahraničí. V důsledku nákupu cizí měny Švýcarskou národní bankou (SNB) měl finanční účet za tento rok mnohem větší odliv kapitálu oproti minulému roku.

Roku 2013 se opět hodnota běžného účtu zvedla a poprvé za sledované období byla hodnota kapitálového účtu kladná. Finanční účet dosahoval rekordní hodnoty s téměř 112 miliardami amerických dolarů. V tomto roce byl měnový kurz švýcarského franku velmi silný, což vyústilo v příliv kapitálu do země.

V roce 2014 byla hodnota běžného účtu nižší o 17 miliard než v předchozím roce v důsledku nižšího přebytku investičních příjmů. Na finančním účtu došlo k poklesu ze 112 miliard na přibližně 4 miliardy USD. Na stranu aktiv finančního účtu působily především čisté akvizice rezervních aktiv, na straně pasiv došlo ke snížení závazků vlivem prodeje většího množství aktiv zahraničními investory. (© Swiss National Bank, 2022)

Přebytek běžného účtu v roce 2015 byl roven zhruba 66 miliardám USD, jednalo se o nárůst na 9,44 % z HDP. Nárůst byl částečně způsoben výnosy z investic. Saldo pořízení finančních aktiv bylo dosud nejvyšší od roku 2007, především z přímých investic a rezervních aktiv.

V roce 2016 vykázal běžný účet přebytek zhruba o 11 miliard nižší než předchozí rok, jelikož došlo k poklesu přebytku přímých investic. Finanční účet dosáhl hodnoty přibližně 72 miliard USD, hlavně z rezervních aktiv a přímých investic.

Běžný účet v roce 2017 měl přebytek ve výši téměř 44 miliard USD, což bylo asi o 11 miliard nižší než v roce 2016. Došlo ke zvýšení příjmů u prvotních důchodů. Kapitálový účet měl po čtyřech letech poprvé kladný přebytek. Přebytek finančního účtu byl o 50 miliard nižší než předchozí rok. Na straně aktiv finančního účtu dominovala Švýcarská národní banka s nákupy cizí měny.

V roce 2018 nastal mírný nárůst na běžném účtu oproti roku 2017, především díky změnám příjmu u prvotních důchodů. Kapitálový účet dosáhl rekordních 14 miliard USD přebytku během sledovaného období. Hlavním faktorem, který ovlivňoval výši finančního účtu, byl dopad amerických reforem oblasti práce a daní. Jelikož finanční a holdingové společnosti se sídlem ve Švýcarsku snižovaly své účetní rozvahy, tak to ve výsledku švýcarské platební bilance vedlo ke snížení aktiv (ostatní investice) a snížení závazků (přímé investice). Přesto vykázal finanční účet kladný zůstatek větší než 85 miliard USD (včetně derivátů).

Roku 2019 poklesl běžný účet na zhruba 39,8 miliard amerických dolarů. Příjmy byly navýšeny v důsledku vyššího vývozu zboží. Finanční účet vykázal přebytek 54,8 miliard USD, což je zhruba o 30 miliard méně než v roce 2018, na tento vývoj měly vliv především rezervní aktiva a přímé investice.

V roce 2020 byl nejnižší přebytek na běžném účtu za sledované období, s přibližně 20 miliardami USD je oproti roku 2010 asi 4x menší. Jeho hodnota se snížila na 2,88 % švýcarského hrubého domácího produktu. Pokles byl způsoben vlivem nižších přebytků příjmů zboží a služeb. Výsledek finančního účtu byl roven zhruba 31 miliardám, k němuž přispěly nákupy cizí měny SNB a portfoliové investice. Rovněž během tohoto roku došlo ke snížení přímých investic a jiných investic, například z důvodu, že nerezidentské mateřské společnosti omezily svůj základní kapitál v rezidentských dceřiných společnostech. (© Swiss National Bank, 2022)

5 Závěr

Cílem této práce bylo zhodnocení vývoje makroekonomických ukazatelů Švýcarska ve sledovaném období od roku 2010 do roku 2020. V tomto období měly na vývoj ekonomiky země vliv především důsledky světové ekonomické krize, která vrcholila v letech 2008–2009 a ekonomické důsledky pandemie Covid-19, které se promítly do ekonomiky roku 2020.

Jako ukazatele pro vyjádření ekonomické situace a výkonnosti ekonomiky Švýcarska byly zvoleny hlavní makroekonomické indikátory, kterými jsou hrubý domácí produkt, inflace, nezaměstnanost a platební bilance, ty byly doplněny kapitolami o veřejných financích, zahraničních investicích, exportu a importu. Vývoj makroekonomických ukazatelů byl sledován prostřednictvím jejich analýzy a porovnáním jejich meziročních hodnot. Pomocí dat získaných z autorizovaných stránek Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj či Mezinárodního měnového fondu byly vytvořeny tabulky a grafy, které zaznamenávaly hodnoty v jednotlivých letech. Rovněž byly popsány změny ve vývoji jednotlivých ukazatelů a důvody proč k nim došlo.

Z analýzy vývoje vybraných makroekonomických indikátorů vyplývá, že i přes nepříznivou ekonomickou situaci ve zbytku světa dokázalo Švýcarsko obhájit svou ekonomickou výkonnost a stabilitu. Po globální ekonomické krizi a tzv. Velké recesi vrcholící v roce 2008 se Švýcarsko poměrně rychle dokázalo ekonomicky vzpamatovat a do roku 2010 na tom bylo stejně, ne-li lépe, než před krizí. Což není možné prohlásit o jiných evropských zemích, které její dopad zaznamenávaly až do roku 2015.

Hospodářský vývoj Švýcarska ve sledovaném období i přes několik nepříznivých ekonomických skutečností, ať domácích či zahraničních, rozhodně nestagnoval.

Hodnota hrubého domácího produktu i HDP na jednoho obyvatele po většinu sledovaného období rostla, míra inflace se udržovala velmi nízko a nepřekročila jedno procento. Míra nezaměstnanosti mírně kolísala, ale držela se na stabilní úrovni okolo čtyř procent a hodnota vládního dluhu vůči HDP byla rovněž relativně neměnná. Běžný účet platební bilance v ročním úhrnu byl po celou dobu daného období v přebytku.

Kritickými roky pro Švýcarskou ekonomiku patrně z analýzy makroekonomických ukazatelů je období okolo roku 2015, kdy na ni měla vliv změna měnové politiky Švýcarské národní banky, která zrušila politiku limitu poklesu kurzu eura vůči švýcarskému franku. To vedlo k výkyvům měnového kurzu a nestálé ekonomické situaci, která málem vyústila

v hospodářskou recesi. A pak samozřejmě pro rok 2020 byla kritická koronavirová pandemie, která celosvětově zapříčinila hospodářský pokles a snížila ekonomickou aktivitu zemí. Švýcarsko je i přes hospodářský pokles stále považováno za jednu ze zemí s nejstabilnější a nejvyspělejší ekonomikou světa. Jelikož i přesto, že nastal v roce 2020 pro Švýcarsko nejhorší hospodářský pokles za téměř 50 let, tak hodnota HDP, který je považován za hlavní ukazatel výkonnosti ekonomiky, stále dosahovala úctyhodných hodnot.

6 Seznam použitých zdrojů

Knižní publikace

BRČÁK, Josef, Bohuslav SEKERKA, Lucie SEVEROVÁ a Dana STARÁ.
Makroekonomie: makroekonomický přehled. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-831-0.

HOLMAN, Robert. *Makroekonomie: středně pokročilý kurz*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7179-861-3.

MANKIW, N. Gregory. *Zásady ekonomie*. Praha: Grada, 1999. Profesionál. ISBN 80-7169-891-1.

PAVELKA, Tomáš. *Makroekonomie: základní kurz*. 2. vydání. Praha: Melandrium, 2007. ISBN 978-80-86175-52-2.

VLČEK, Josef. *Ekonomie a ekonomika*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-190-3.

WAWROSZ, Petr; HELÍSEK, Mojmír a kolektiv. *Makroekonomie: středně pokročilý kurz*. 1. vydání. Praha: Vysoká škola finanční a správní, a.s., 2017. 356 s. Edice Educopress. ISBN 978-80-7408-149-1.

WAWROSZ, Petr; HEISLER, Herbert; HELÍSEK, Mojmír; MACH, Petr.
Makroekonomie: základní kurz. 1. vydání. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., 2012. 376 s. Edice Eupress. ISBN 978-80-7408-059-3.

Elektronické zdroje

Balance of Payments Standard Presentation by Indicator. *IMF Data* [online]. [cit. 2022-02-24]. Dostupné z: <https://data.imf.org/regular.aspx?key=62805743>

Consumer Price Index (December 2015 = 100) - Methodological foundations | Publication | Federal Statistical Office. *Federal Statistical Office* [online]. [cit. 13.02.2022]. Dostupné z: <https://www.bfs.admin.ch/bfs/en/home/statistics/prices/consumer-price-index.assetdetail.1867121.html>

Country statistical profile: Switzerland 2021. Country statistical profiles: Key tables from OECD [online]. Copyright © 2021 OECD [cit. 25.01.2022]. DOI: 10.1787/20752288. ISSN 2075-2288. Dostupné z: <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/faca34e4-en/index.html?itemId=/content/component/faca34e4-en>

Current situation and change | Federal Statistical Office. *Federal Statistical Office* [online]. [cit. 24.01.2022]. Dostupné z: <https://www.bfs.admin.ch/bfs/en/home/statistics/population/effectif-change.html>

Federal Finance Administration (FFA). Switzerland's financial statistics for 2014: Annual report [online]. Neuchâtel: Federal Statistical Office, 2016, 130 s. [cit. 2022-02-21]. ISBN 978-3-303-18135-5. Dostupné z:

<https://www.bfs.admin.ch/bfs/en/home/statistics/catalogues-databases/publications.assetdetail.1043531.html>

Federal finances at a glance. *Federal Finance Administration FFA* [online]. 2021 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: Federal finances at a glance. [online]. Dostupné z:

https://www.efv.admin.ch/efv/en/home/finanzberichterstattung/bundeshaushalt_ueb.html

Foreign Investment Definition. *Investopedia: Sharper insight, better investing.* [online].

[cit. 2022-02-24]. Dostupné z: <https://www.investopedia.com/terms/f/foreign-investment.asp>

GDP and spending - Gross domestic product (GDP) (indicator) - OECD Data. *OECD Data* [online]. Copyright ©OECD [cit. 29.01.2022]. DOI: 10.1787/dc2f7aec-en. Dostupné z:

<https://data.oecd.org/gdp/gross-domestic-product-gdp.htm#indicator-chart>

GDP and spending - Quarterly GDP (indicator) - OECD Data. *OECD Data* [online].

Copyright ©OECD [cit. 29.01.2022]. DOI: 10.1787/b86d1fc8-en. Dostupné z:

<https://data.oecd.org/gdp/quarterly-gdp.htm#indicator-chart>

General government - General government debt (indicator) - OECD Data. *OECD Data*

[online]. Copyright ©OECD [cit. 21.02.2022]. DOI: 10.1787/a0528cc2-en. Dostupné z:

<https://data.oecd.org/gga/general-government-debt.htm#indicator-chart>

General government - General government deficit (indicator) - OECD Data. *OECD Data*

[online]. Copyright ©OECD [cit. 21.02.2022]. DOI: 10.1787/77079edb-en. Dostupné z:

<https://data.oecd.org/gga/general-government-deficit.htm>

Geography | Switzerland Tourism. *Switzerland Tourism* [online]. Copyright © 2021

Switzerland Tourism [cit. 23.01.2022]. Dostupné z:

<https://www.myswitzerland.com/en/planning/about-switzerland/general-facts/facts-about-switzerland/geography/>

Hlavní makroekonomické ukazatele. *Český statistický úřad* [online]. 2021. Dostupné z:

https://www.czso.cz/csu/czso/hmu_cr

Hrubý domácí produkt (HDP) - Metodika. *Český statistický úřad* [online]. 2015. Dostupné z:

https://www.czso.cz/csu/czso/hruby_domaci_produk_t_-hdp-

Inflace ve Švýcarsku | FXstreet.cz. *FXstreet.cz - forex, komodity, akcie, akciové indexy a kryptoměny* | *FXstreet.cz* [online]. Copyright © 2009 -2022 [cit. 13.02.2022]. Dostupné z:

<https://www.fxstreet.cz/klicova-slova+inflace-ve-svycarsku.html>

International trade - Current account balance (indicator) - OECD Data. *OECD Data*

[online]. Copyright ©OECD [cit. 13.02.2022]. DOI: 10.1787/b2f74f3a-en. Dostupné z:

<https://data.oecd.org/trade/current-account-balance.htm>

International trade - Trade in goods and services (indicator) - OECD Data. *OECD Data* [online]. Copyright ©OECD [cit. 14.02.2022]. DOI: 10.1787/0fe445d9-en Dostupné z: <https://data.oecd.org/trade/trade-in-goods-and-services.htm#indicator-chart>

Language distribution | Switzerland Tourism. *Switzerland Tourism* [online]. Copyright © 2021 Switzerland Tourism [cit. 25.01.2022]. Dostupné z: <https://www.myswitzerland.com/en/planning/about-switzerland/general-facts/facts-about-switzerland/language-distribution/>

OECD. OECD Economic Surveys: Switzerland 2019 [online]. Paris: OECD Publishing, 2019. 128 s. [cit. 29.01.2022]. ISBN 9789264355408;9264355405. Dostupné z: https://www.oecd-ilibrary.org/economics/oecd-economic-surveys-switzerland-2019_7e6fd372-en

Political System – Facts and Figures. *Discover Switzerland* [online]. [cit. 25.01.2022]. Dostupné z: <https://www.eda.admin.ch/aboutswitzerland/en/home/politik-geschichte/politisches-system/politisches-system-der-schweiz---fakten-und-zahlen.html>

Prices - Inflation (CPI) (indicator) - OECD Data. *OECD Data* [online]. Copyright ©OECD [cit. 13.02.2022]. DOI: 10.1787/eee82e6e-en. Dostupné z: <https://data.oecd.org/price/inflation-cpi.htm>

Swiss Economy – Facts and Figures. *Discover Switzerland* [online]. [cit. 25.01.2022]. Dostupné z: <https://www.eda.admin.ch/aboutswitzerland/en/home/wirtschaft/uebersicht/wirtschaft---fakten-und-zahlen.html>

Swiss National Bank (SNB) - Swiss Balance of Payments (annual report). *Swiss National Bank* [online]. Copyright © Swiss National Bank, Zurich (Switzerland) 2022 [cit. 13.02.2022]. Dostupné z: https://www.snb.ch/en/iabout/stat/statrep/statpubdis/id/statpub_bop_arch#t2

Swiss National Bank (SNB) - Swiss Balance of Payments and International Investment Position. *Swiss National Bank* [online]. Copyright © Swiss National Bank, Zurich (Switzerland) 2022 [cit. 13.02.2022]. Dostupné z: https://www.snb.ch/en/iabout/stat/statrep/id/statpub_bopiip_all#t2

Swiss unemployment shows rising trend. SWI swissinfo.ch [online]. 2015 [cit. 2022-02-13]. Dostupné z: https://www.swissinfo.ch/eng/work-worries_swiss-unemployment-shows-rising-trend/41560354?utm_campaign=teaser-in-channel&utm_content=o&utm_source=swissinfoch&utm_medium=display

Switzerland (CHE) Exports, Imports, and Trade Partners | OEC - The Observatory of Economic Complexity. OEC - The Observatory of Economic Complexity | OEC - The Observatory of Economic Complexity [online]. [cit. 14.02.2022]. Dostupné z: <https://oec.world/en/profile/country/che>

Switzerland and the World – Facts and Figures. *Discover Switzerland* [online]. [cit. 25.01.2022]. Dostupné z: <https://www.eda.admin.ch/aboutswitzerland/en/home/politik-geschichte/die-schweiz-und-die-welt/fakten-und-zahlen.html>

Switzerland: Balance of Payments Standard Presentation. *IMF Data* [online]. [cit. 2022-02-13]. Dostupné z: <https://data.imf.org/regular.aspx?key=62805742>

Švýcarská ekonomika | FXstreet.cz. *FXstreet.cz - forex, komodity, akcie, akciové indexy a kryptoměny* | *FXstreet.cz* [online]. Copyright © 2009 - 2022 [cit. 27.01.2022]. Dostupné z: <https://www.fxstreet.cz/klicova-slova+svycarska-ekonomika.html>

Švýcarská vláda omezuje výdaje, aby neměla deficit. Náš kabinet utrací vesele dál | *Reflex.cz. Reflex.cz - Komentáře, zprávy, výrazné autorské fotografie* [online]. Copyright © 2001 – 2022 [cit. 21.02.2022]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/komentare/62259/svycarska-vlada-omezuje-vydaje-aby-nemela-deficit-nas-kabinet-utraci-vesele-dal.html>

Unemployment - Unemployment rate (indicator) - OECD Data. *OECD Data* [online]. Copyright © OECD [cit. 13.02.2022]. DOI: 10.1787/52570002-en. Dostupné z: <https://data.oecd.org/unemp/unemployment-rate.htm#indicator-chart>